

Széchenyi Pál gróf.

A magyar arisztokracia egyik kiváló tagjának arczképét mutatjuk be olvasóinknak. Ki ne ismerne Széchenyi Pál földmivelési ipar és kereskedelmi minisztert, ki már évek során működik a politikai és közgazdasági téren.

Mint ellenzéki férfi agrár programjával tünt fel, a melyben eszméket fejtett ki arra nézve, miképen lehetne a magyar földbitokos osztályt megmenteni, a mely egy ezred év óta ez ország legfiatalabb, legértelmesebb és legtevékenyebb osztályát képezi. Ő volt az első, ki a birtok - minimum kérdésére felhívta a figyelmet és a sopron-megyei gazdasági egyesületben több oldalról megvilágítva mutatta be e fontos kérdést, a mely hazánkban százezrek sorsát érdekli. Kimondotta elvként azt, hogy a birtokot a végtelenig nem lehet feldarabolni, mert az a földmives-proletariátust szüli, a mely nemcsak gazdasági, de egyuttal társadalmi válsággal is fenyegeti a nemzetet.

Tevékeny részt vesz a «Magyar országos gazdasági egyesület»-ben és ezenkívül egyik alapítója a «gazda kör»-nek, mely habár csak rövid ideig áll még fenn, mind-

Széchenyi Pál működésének koronája azonban a budapesti országos kiállítás. Egy oly esemény, a mely dicséretre nem szorul. E nagy mű dicséri a mestert, dicsőséget és fényt áraszt Magyarországra.

A kiállítás megnyitja óta elmúlt rövid egy pár hét alatt többet foglalkozott velünk a külföld, mint azelőtt éveken át. A külföld bírálata pedig a legmértvadóbb ítélet.

De ettől eltekintve is ránk nézve roppant fontosságu e kiállítás, mert abban önerőnkét és öngyengeségünket ismerjük fel. — Látjuk, hogy mit vagyunk képesek létrehozni az ipar nagy mezején; de látjuk egyuttal a hiányokat és gyöngé oldalunkat is, a mi nem kevésbé fontos.

A kiállítás sikerének egyik fő érdeme pedig Széchenyi Pál minisztert illeti; ép azért, midőn bemutatjuk e férfi arczképét, üdvözljük őt, a nagy Széchenyi név örökösét, s ohajtjuk, hogy

azáltal örvendetes eredményeket hozott létre. Sok gyakorlati kérdés lőn megvitatva e körben, az ország legkiválóbb gazdáinak e műhelyében. mánásaink közt mentül többen foglalkozzanak ennyi haszonnal és eredménnyel a közügyek terén.

SZÉCHENYI PÁL GRÓF.

Fenséges kolléga.

Ha ugyan megilleti ez a czim, mert mi írók rettentően arisztokratikus hajlamu nép vagyunk s nem egy könnyen ösmerjük el valakiről, hogy mi közénk való. A „bohémek köztársasága“ legfőlebb olyan köztársaság, mint volt a hajdani Velence, a hol a nobilik ugyancsak örködtek velük született jogaik fölött, s ember lett légyen a talpán, a kit bevettek maguk közé.

Persze a közönség nem mindig ért velünk egyet, s különösen ebben a kérdésben sehogy se tudunk egyetértésre jutni. Reviczky Gyula barátom csak a minap panaszkolt el e folyóirat hasábjain, hogy e közönség manapság még az igazi írókat is elhanyagolja s a dilettánsok vannak divatban. Bizonyítja ezt a legujabb eset, mikor egy dilettáns munkája oly óriás feltűnést és zajt keltett, a minőhez eddig a magyar Helikon legkiválóbb művelőinek se volt szerencsájök. Ime, még én is, a professzionátus író, ki ugyancsak át vagyok hatva a kasztszellemtől, cikket írok felőle, sőt mi több: kollégának nevezem, az igaz, — és ez egy kis különbség, — fenséges kollégának.

Mert a kiről szó van, az senki más, mint a magyar és osztrák trón örököse, Rudolf királyfi. A leendő uralkodó már régibb idő óta pályázik az író czimre, de miálunk csak a minap avatta be a közönség s a pályatársak egyhangu elismerése a magyar írók gárdájába. Most volt ugyanis az első eset, hogy a trónörökös magyarul írt. Hozzá nem is valami külön, pazar kiállítás, „ad usum Delphini“ szánt kiadással lépett fel, hanem egy meglehetősen egyszerű folyóiratban, melyet két, nagyon apró írói névnek örvendő zsidó fiatal ember szerkeszt s melyben az író-világnak nemcsak a crémje ad egymásnak találkozt. Ez bizonyítja, hogy a fenséges ur komolyan veszi és „von Pick auf“ akarja csinálni a litterátorkodást, s ügyes érzékere mutat, hogy a közönség elé lépésénél zsidók közvetítését használta. Ezek tudvalevőleg legjobban értenek a reklamacsináláshoz, a mi minden irodalmi sikernek a legnélkülözhetetlenebb föltétele.

A mű, mellyel a trónörökös a magyar közönség elé lépett, egy vadászat leírása. A Fruska-Gora vadonjába vezet bennünket, hol még a nyugati tulcivilizáció által meg nem rontott faj-jelleggel található föl a nemes vadak, vizmosások, hegyszakadékok, fejszét nem látott ősröngöttek, düledező viskókból álló nyomorult falvak képei sorra vonulnak el előttünk, élénk színekben kidomborodó plasztikával. A ki ezt írta, az tudott szemlélni, látni. Pedig ez nem utolsó előny, különösen a mi Schopenhaueren növekedett fiatal írói nemzedékünkkel szemben, mely csak bonczol és itél, fogalmakat és elveket fejteget, de a tényeket, a jelenségeket meglátni s azokat az olvasónak szemléltethetőkké tenni, nincs érzéke. Az örökös filozofálás Szaharájában egészen üditőleg hat ránk az ily üde oáz, melynek természetes pompáját nem hordja be homokkal a bölcselkedés számumja.

Ez korántsem azt jelenti, mintha a trónörökös műve amaz unalmas leírásokhoz tartoznék, melyek épen mértani pontosságuknál s nagy részletességükönél fogva nem

nyújtanak szemléletet semmiről. A fiatal vadásznak, jártában-keltében, felöltik egy-egy kép, az belevésődik lelkébe, s midőn az asztalhoz ül, a saját verőfényes, ifju egyénisége világításában tükrözi nekünk vissza. Ez a *hangulat*, mely az élénk tárt képnek színt és életet kölcsönöz. S ép ez az, a min megösmerszik, hogy nem egy minden áron írni akaróval, hanem valódi írói tehetséggel van dolgunk.

Különben — valljuk be őszintén, — sokkal kisebb érdekű az, hogy a trónörökös milyen író, mint az, hogy magyarul írt. Ezelőtt ötven évvel, mikor Ferencz császárt koronázták, már az is végtelen örömet okozott a nemzetnek, hogy akadt az uralkodóháznak egy tagja, a ki töredezett magyarsággal intézett egy-egy kérdést a magyar urakhoz. Mekkora a változás azóta. Imé, a trónörökös nemcsak beszél magyarul, hanem ír is s ambícióját leli abban, hogy a nemzeti litteratura munkásai közé számítják. Igaz, hogy az a magyarság nem olyan, mint a hogy a Tisza-mentén beszélnek. Hellyel-közzel egy-egy idegen szófüzés títi meg a fülünket, bár korántsem annyi, mint a zsidó gyerekek által szerkesztett magyar ujságokban. Mintha a gondolatok német szavak és szófüzési formák köntösében jelennének meg a királyfi agyában s csak a papiroson ölténének aztán magyar ruhát. Sebaj! Sőt én, — lehet hogy optimista vagyok, — még örvendétes tényt magyarázok ki belőle. Hogy Szent István koronájának örököse, bár ma még nehézségére esik magyarul írnia, mégis magyarul ír: oly ténynek tekintem, mely a legszebb reményeket kelti föl a jövő iránt.

A ki nem áztatja magát, az nem is tagadja, hogy a nemzet zöme s az uralkodóház közt még mindig fönnáll valamelyes válaszfal. Negyedfélszáz esztendő keserű emléket nem egykönnyen lehet a szivekből kitörölni. S negyedfélszáz éven át, a ki jó magyar volt, annak bajos volt hű alattvalónak maradnia. Politikai és kulturális érdekeink legnagyobb ellenségei ott találtak támaszt saját királyaink bécsi udvarában. De ime, most a királyfi ide jön mi közénk és így szól: „Tisztelem Magyarországnak ezer éves alkotmányát és részt kívánok magamnak a magyar kultúra fejlesztésében“. És alig hangzanak el az éljenek, melyek a fejedelmi szavakat követték, a szót nyomon éri a tett. A trónörökös beáll magyar írónak. Nem hivalkodó különczködésből, mint azt magasrangu egyéneknek láthatjuk, nem munkája külső díszével hajhászva a hatást: hanem szerényen, nem hivatkozva más jogczimre, mint a melyre más írók szoktak: írói tehetségére s arra, hogy használni akar. Bizonytal egy új korszak kezdete ez, oly korszaké, melyben ama válaszfal dinasztia és nemzet közt — mindnyájunk öröme — le fog dőlni. S mint a hogy a nemzeti ébredés korát magyar írók idézték föl, úgy a kibékülés munkájában is az oroszlanrész egy magyar író fog illetni, azt, kinek ezt a czimet adtam: „Fenséges kolléga“.

Inczédi László.

Nincsen remény.

— Replika Veteránnak és az „egy előfizető“-nek. —

Tisztelt uram, gondolom, van róla tudomása, micsoda nézetharcot keltettek igénytelen soraim, melyekben bátor voltam önt figyelmeztetni, hogy, ha nyugodt lelkiismerettel akar élni, ne csapjon fel *czigánynak*; mert a magyar irodalmi viszonyok nem olyanok, hogy ambícióval párosult tehetséget előmozdithatnának. Ketten is belekaptak ez állításomba. Egy, magát „Veterán“-nak nevező ur pesszimiztikusnak bélyegzi feltogásomat és a középszerűségek védelmére kel. A földologban, hogy irodalmi viszonyaink nyomorultak, mégis igazat ad nekem, úgy vélekedik azonban, hogy ezen *meczenások* segíthetnénk.

Nos uram, azt hiszem, eléggé ismerem önt, hogy el tudjam képzelni, mekkora határozottsággal utasítja vissza azt a föltevést, hogy a költő parazita legyen és magát kitarassza. Arról a szerepről, melyet Horatius vitt Maecenas-szal szemben, jobb hallgatnia annak, a ki a „si fractus illabatur“ és az „odi profanum vulgus“ szerzőjében a költőt tiszteli. De meg hogyan is követelhetné önértetes költő, hogy idegen ember ossza meg vele vagyónát. Hova lesz így a költői önértet és függetlenség! Igaza volt uram, midőn egy izben azt írta nekem, hogy a költő, a kit szubvencziódnálnak, (akár egyesek, akár az állam) hasonlít a kitarított nőhez. Tehát nem mecczenások kellene; mert ilyeneket követelni a költőnek nem ilik és nincs jogában; de jogában van elvárni nemzetétől, hogy művét (ha ér valamit) megvegye s így módon teremtsen neki kedvezőbb anyagi helyzetet. Ha minden figyelemreméltó szépirodalmi könyvet megvenne az országban minden egyleti és kaszinói könyvtár, minden olvasókör s azonkívül 3000 ember: (ennyi intelligens könyvvásárló csak nem sok egy országban!) a magyar szépirodalmi anyagi helyzete körülbelül biztosítva volna, mert egy kötet munkáért annyit fizetne neki a kiadó, a mennyiből egy új kötet megírásáig élhetne. Ma ellenben oly csekély a szépirodalmi könyvek kelendősége, hogy egy 1000 példányban nyomott prózai kötet, föltéve, hogy elsőrangú író műve és a sajtóban óriásilag reklamálva lesz, szerencsés viszonyok közt 2—3 év alatt fogy el. Ha ugyanez a kötet verseket (mondjuk: kitünő és a sajtó által melegen ajánlott, kitünő költő tollából eredő verseket) tartalmaz: akkor egy év alatt elkel legfőlebb 40—50 példány. Ezt tudva, természetesen a kiadók se lehetnek nagyon bőkezűek s így aztán a magyar poéta szerencsésjének tartja, ha egyáltalán akad valakire, a ki verseit kiadja — ingyen.

Vevőket tehát a könyveknek s akkor a tények fogják megczáfolni Veterán urnak amaz aggodalmát, hogy nemzetünk nem oly nagy, hogy az írókat mecczenások nélkül eltarthatná. Hogyne tarthatná el, ha minden jóra való könyvet 3000 ember venne meg, ide nem számítva a kaszinókat, olvasóköröket stb.

Hogy az irodalmi mizériák léteznek, azt Veterán ur elősmeri, csak hogy más módon akar rajtuk segíteni. Én *vevőket* kívánok a könyveknek, ő pedig *meczenásokat* szeretne. A másik replikázó ur, az „egy előfizető“ az én álláspontomon van, hogy t. i. a

könyveknek vevők kellene, ezikke végén azonban ő is meczenásokat emleget és — óhajt. Optimizmusnak, vakmerő képző-lődésnek mondja ugyan Veterán ur ama kívánságát, hogy magyar Southamptontok keletkezzenek, de csak azért, mert a *pártfogó zsenik* csak oly ritkák, mint az *alkotó zsenik*. Méze, madzag akar ez lenni az esetleg meczenási pályára hivatottaknak, hizelgés, mely őket az irodalom szolgálatába csalogassa. De ismétlem, nem ezekre van legnagyobb szükségünk. A neves francia írók mind gazdag emberek, pedig nem a meczenások, hanem a nagy közönség jóvoltából. Mi magyarok sokkal kevesebben vagyunk; nem is lehet követelni, hogy írónk milliomosok legyenek, csak azt, hogy megélhessenek.

Té y pedig az, hogy qua írók nem élhetnek meg. Pessimizmusom, melyet Veterán ur szememre hány, nézetem szerint legfőleg abban keresendő, hogy lemondtam a reményről is, hogy ezek az állapotok valaha megváltoznak. Szeretném, ha tévednék s ha tiz vagy mondjuk husz év múlva a megjelenő jobb magyar szép irodalmi művek már minden mivel magyar ember olvasó asztalán találhatók volnának a fénykép-album mellett; de én, fájdalom, csak azt az egy refrént hiszem és vallom: Nincsen remény!

Végül még egy igaztalan vádra akarok reflektálni. Veterán ur azt mondja, hogy a közepszerűségekről lenézőleg beszélek. Ments isten! Magam is jól tudom, hogy a közepszerűségekre minden irodalomban szükség van (már csak azért is, hogy a nagy íróknak kellő háttérük legyen) és hogy mindig a közepszerű írók az irodalomnak ugynevezett „hasznos mivelői”. Nem, a közepszerű írókat nem szabad lenézni; én csak azt a szerencsétlen tényt hangsúlyoztam, hogy kis népek nyomorult irodalmi viszonyai közt épen a legkiválóbb tehetségek nem bírnak kifejlődni és a közepszerűségek kerekednek felül. Már pedig azt Veterán ur is be fogja látni, hogy ha a közepszerű írókat is becsülni kell, a kiválókat még inkább, s talán kárnak is nagyobb kár, ha Katona Józsefek elzülnek, mint ha tizdrésnyi tehetséggel bírók okkupálják a legelső helyeket irodalmunkban.

Tisztelt uram, ennyit tartottam jónak megjegyezni a két válaszcikkre. A mit önnek levelemben irtam, fentartom, azzal a jó tanáccsal együtt, hogy maradjon jószágán és szem előtt tartsa a régi példabeszédet: a hol nincs, ott ne keress.

Tisztelő hiva

Reviczky Gyula.

Párisi típusok.*

A francziánál az egyént mint típust levonni nem lehet. Nem úgy mint az angolnál, hol ez könnyű.

Az angol egyén belső világának külső rugói, századokon való behatásai — ugyanazok voltak.

Az erkölcsi tényezők, melyek ezt létrehozták: a *vallásosság*, az ezzel szorosán

egybekötött *erkölcsiség*, a monarkia feje iránti tisztelet, az egyéniszabadság fentartása mellett, az erősen kifejlődött családi érzés — és természetesen az ezzel egybekötött családi hatalom; századokon keresztül ugyanazok voltak.

A francia társadalmat és egyént alakító ily általános erkölcsi tényezők nem léteznek. Egy század óta Franciaország folytonos változások színhelye volt, és minden egyes változásnak megvannak a maga alakító, létrehozó elemei — és ez elemek által létrehozott *tipusai*.

A francziában mégis találhatók azonos jegyek, melyeknek okai vérmérsékletében rejlenek.

Könnyen hevül, könnyen lobbót vet, könnyen kialszik. Beszédes, úgy mint egy nép sem. Jószívü. *Egyszóval: szangvinikus*.

Hogy aztán egyes alakokat nyerjünk, vegyük sorra e társadalom egyes rétegeit, árnyalatait és vizsgáljuk meg aztán minden egyes nyert osztály egyéneit, típusait.

A Faubourg St.-Germain. Minden egyes tagjának, Franciaország első ducjától az utolsó szolgálgaig szive mélyébe van oltva a vallásosság, a lemondás a jelenben, a remény a jobb jövőben, lojalitás a király iránt. *Tout pour le Roy, tout par Dieu — rien sans Lui*.

Nézzük sorra e világ tényezőit:

Az öreg Duariére. Szülei a rémidők alatt éltek, gyermekkorában megtanulta a lemondást. Szeretett, szenvedett. Ősz fürtjei egyszerűen lesimitvák, élénk fekete szeme a fiatalságról, elmúlt tavaszokról beszél, de ott homlokán azokat a finom barázdákat a szenvedés huzta oda. Nagy örömmel nézi a fiatalok tánczát, XVIII. Lajos udvaráról sokat tud beszélni; akkor más idők voltak. Tán oly idők nem is lesznek többé soha.

Barátja *az öreg marquis*. Ugyanazok az eszmék, tán ugyanaz a reménytelenség. Többet élt, (dragonos tiszt volt) mellén sok sebet visel, sok sebet ütött a szivekben. Magas, erőteljes öreg ur, fejét fenhordja, galambősz szemöldöke alul kisu-gárzanak azok az ellenállhatatlan szemek, melyeknek oly kevés szív tudott ellenállani a restauráció korában.

Mademoiselle de XXX. Magas szőke leány, egyenes, őszinte tekintet, 17 éves koráig a zárdában nevelték, hol nem sokat tudott meg a világ állásáról, és így a világról még nem sokat tud mondani. Másutt, más körben unalmasnak mondanák, itt természetesen tartják, hogy a fiatal leány nem sejteti azt, hogy sejteti azt, a mit sejtene nem volna szabad. Hosszu ismeretség után fölmelegszik, sokat tud családjáról és Bretagne-ról mondani. Igen jó véleménye van a világról, rosszat még alig látott, talán tulságosan is naiv. Kedvenc olvasmánya madame Craven regényei.

Egy az „Association“-ból. 32 éves. Magas barna fiatal ember. Szemeiből az odaadás sugárzik. Talán kissé szigorú ítéleteiben. Nagyon vallásos, vallása aztán megtanította az önzetlenségre és az igazságszeretetre. Mindent az eszméért. Egy perczig se habozik az igazat mindig és minden körülmények között kimondani.

A fiatal asszony. Fényes fekete szemek, élesen vágott arczél, van valami szemeiben a saskeselyűből. Merészen szemedbe

néz, mindent házassága után tudott meg, de most jól tudja, *tud és szeret*. Merészen nézhet a szemedbe; nincs mit elrejtene.

Egy fiatal özvegy. Gyönyörű fekete szemek, szőke hosszú szempillák. A jóság maga. A világban özvegysége előtt bálványozták. Mióta férje meghalt, lemondott s egy jótékony egyletnek szenteli életét. Senki sem ért úgy a jó ügynek hiveket szerezni, mint ő. Egy mosoly, egy kézszorítás, — de csak ennyi — és az eszme győzött. Évának nehezebb volt a bűnre csábítani, mint neki az erényre, pedig az erény utja rögs!

A fiatal ember. Mivel nincs király és devise-e Bayard után „*Dieu et le Roi sont mes seuls maitres; je n'en conneis pas d'autres*“, a politikai pályáról lemondott és így vagy katonaszolgálatba lép — bátor katonája lesz hazájának és jó tánczosa a Faubourg-nak, vagy tudományos pályára lép és itt némelykor csodálatos eredményeket ér el: egészen a tudománynak élvén.

A harmadik csoportban a tétlenség és az unalom azokat az egyéneket képezi, kik benépesítik a boulevardokat, a kávéházakat, kiknek rikácsoló bozizü hangja a Grand-Hôtel-től a Porte St.-Martin-ig felhangzik, kik ott vannak minden ballet, operette és vaudeville első előadásán, a kik betéve ismerik a nagy restaurant-ok minden zugát, kik álmos szemmel, unottan, fásult lélekkel vonszolják fáradt testüket egy üres, sivár, boldogtalan éltén át, és a kik felett aztán, midőn kidőlnek, hitelezőik mondanak bucsuztatót.

Ezek a *viveur-ök*, a *petit crevé-k*, a *gommeux-k*; nevezd őket a hogy tetszik, mindig ugyanazok maradnak. Szine java azonban ez uracsoknak a *bonapartista* táborból lesz toborozva, a hol a tétlenség mellett még az erkölcstelenséget, a szemérmelenséget is látják társaságuk atmoszférájában. Különös egy világ is ez!

I. Napoleon alatt alakult. A régi francia nemesség hátat fordított a *petit corporal-nak*, a ki aztán katonáit, generálisait nemesíté meg s e családok és a külföldről toborzott családok képezik a napoleoni noblesse-t.

Az előbbi részén e világnak megérzik a „*pick auf*“ modor. Ehez hozzájárult még a császár híres udvariatsága, a melyet tábornokai utánoztak, úgy hogy képzelhetlen rossz modor keletkezett, a melyet még az Európa minden részéből összesereglett és a napoleonidákkal rokonságban és összeköttetésben lévő családok bizarrabbá tettek, a náluk divó többé-kevésbé „*bon genre*“ erkölcsökkel — mind-egyik a maga szabadságát hozván el. Ebből aztán egy igen furcsa társaság keletkezett I. Napoleon korában.

III. Napoleon a luxus politikáját tűzvén, behozta e világba az erkölcstelenséget, mely a fénytűzéssel karöltve jár.

Könnyű volt e világ hölgyeit megközeleltetni; hozzá lévén a férfiak udvariatságához szokva, nem volt nehéz e társadalmi szabadság köpenye alatt a laszczi-vitást becsusztatni.

És mindennek összjátéka adta meg a II-ik Empire-t. Azt a világot, hol Eugénia császárné mint nap ragyogott udvarhölgyei mögött, azt a világot, hol minden napnak az volt a gondja, hogy lehessen az előbb napnál jobban mulatni. Itt a politika a

* Örülünk, hogy e szépen irt, szellemes cikket, melyre felhívjuk olvasóink figyelmét, mi közölhetjük.

fényüzést, a fényüzés pedig a dorbézolást hozta magával. Itt a jelenért a jövő lett feláldozva.

Aztán jött a fény árnya, s e világ ketté szakadt. Egy része, egy igen kis, eltörpülő része az özvegy körül maradt, a többi Párisban él, igyekszik elfelejteni a multat és — mult!

Alakok:

Az egykori divat-királynő. Festett haj, festett arc, arzenik a szemben, erősen kivágott ruhaderék. Igen igen szép volt a 60-as években, az udvar fele — erősebb fele — gyenge volt bájainak ellentállani. Élete mámor volt, az ma is és az is lesz mindig. A mámort szerette fiatal korában, mert élvezetet adott neki, a mámort szereti most is, mert ennek hatása alatt még szerethet, a mámort fogja szeretni, midőn már, ha tisztán látna, borzadnia kellene az örvényektől, melyeket életében hátra hagyott.

Elkáprázott szemmel előre! Ki törődik a jövővel, ki gondol a multa! Ehez szív is kell, a sok szerelem pedig ezt a fényüzési cikket tönkre tette, kifacsarta.

A fiatal leány e társaságban szomorú szerepet játszik, anyja tetszeni akar minden áron és így leányát minden áron elnyomja, vagy pedig vigasztalja magát a lány azzal, hogy majd férjhez megy egyszer, s akkor — úgy tesz majd, mint anyja.

A szellemes asszony. Szellemesebb mint bármely más társaságban lenne, természetesen szíve rovására, a mely elfásult, tán megtört. De nagyon szellemes; szalonja központja Páris értelmi kitűnőségeinek. Társalgásának alaphangjából nagyon kiteszik a bonapartista nevelés: könnyen siklik mindenén át, könnyen állapodik azonban meg. Az erkölcsről gyér fogalmai vannak, már két generáció elvesztette szeme elől.

A tábornok. Mars és Venus mindig jó barátok voltak; tehát a legjobb francia katona. Szikár, magas, a megtestesült erély, ellentmondást nem tűr. Szigorú katonáival szemben, nyers a társaságban.

E társasággal igen sok összeköttetése van a *colonie étrangère* egy részének, a *komopolita világnak* (az amerikai társaság képezi a másik részét, a melyről itt nem lesz szó, minthogy kis amerikai kört képeznek Páris közepén). E világot nagyrészen a napoleonidák csődítették ide, kikről a régi francia nemesség semmit sem akart tudni, s így a nagy neveket és címeket külföldről kellett importálni.

Többnyire hercegek. Még szabadabb modor, mint a bonapartista világban. Jobban beszélnek (vagy legalább szebben) francziául, mint a párisiak, sokszor a XVIII. század irodalmi nyelvét nagyzólván; Páris nélkül élni nem tudnak.

Alakok.

Az orosz hercegné. Szenzitiv. Sohase tudni, mit fog a következő perczen tenni, ő maga se tudja, zseniális, minden nyelvet beszél, kitűnő zenész, kivált Chopin-t és Schumann-t szereti.

A klasszikus művészetek iránt semmi fogékonysága. Kedvencz költői: Byron, Musset, Heine és Puskin. *Bevallott* kedvencz írója Turgenyev; de igazán Zolát szereti legjobban.

Ha fiatal — a fiatalság s kivált a francia fiatalság (mely nagyon szereti a kaviárt) rajong érte, ha *dotáriére* művész és író; szalonja van, hol szellemét ünneplik.

A szerb költőnő. Fiatal leány, egyenes nyílt tekintet, mindent tud, sohase süti le szemét, mindazonáltal ártatlan. Merész. A fiatal emberek átlagának tuleszes. Igen keresett cikke a szalonoknak, divatban van verseit jóknak, előadási modorát kitűnőnek találni.

Fiatal emberek.

A sportsman. Kitűnő lovas, még kitűnőbbnek akarja magát feltüntetni, sok szerencséje van, — de nem a játékban. Azt hallottam egyszer tőle mondani, hogy három asszonnyal van egyszerre légyottja, pedig eggyel bizonyosan volt.

A művész. Ellenkezője az előbbinek. Zseniális. A legrosszabb nyelve van a világ szerint Párisban. Egy szóval, élesen lát. A tömeg ki nem állhatja, egyesek nagyon szeretik.

A norvég zenész. Ábrándos szemek, ropant unalmas; csak a zongora mellett élvezhető. Tulédes. A tömeg szereti; barátjai nincsenek. Azt hiszi, hogy nemsokára meghal, 9 óvóta minden évben azt mondja, hogy a jövő év sirhalmát fogja felásni, azt hiszem, örökké fog élni, annak daczára, hogy Byron, Chopin és Musset fiatalon haltak el. Honvágya van, ha Párisban van; Páris után eped, ha haza megy.

A legelégedetlenebb boldog ember.

Az uralkodó osztály: a Bourgeoisie. Szimboluma a pénz. Mindent ezért, mindent ez által. Az egyenlőség szerinte azt jelenti, hogy mindenki egyenlő, a szerint, a mint ugyanannyi pénze van. De ha nincs! S ez a bökkenő. Óriási plutokrácia, gőg és tudatlanság.

Alakok.

A citoyen. Keveset tud. Mindent könnyű eszközök által akar elérni. Nem hisz, — nem meggyőződésből, hanem azért, mert ezáltal tudományosnak látszani vél. A tagadás mindig érdekes. Életének kezdetén alázatos, midőn aztán célhoz jutott, gőgjében nincs határ. Hanem devise-é: „Liberté, égalité, fraternité”; különben a század uralkodó alakja.

Felesége. Jó asszony, jó anya — kezdetben, midőn aztán a férj czélt ér, gőgös lesz, s ha férje esetleg miniszter talál lenni, megköveteli, hogy az elnöki fogadásoknál csak az elnök neje üljön előtte, és hogy az államtitkárok nejei bókoljanak neki.

Magas ambíciói lesznek, elolvassa az ancien régime minisztereinek életét, nagy gondot fordít arra, hogy úgy éljen, mint akkor éltek a miniszternék. Ha férje aztán a köztársasági elnökségig jut: akkor rögeszméje Mária Antoinette lesz, kit mindenben utánozni akar.

A republikánus „profetional beauty“. Ez intézmény Angliából lett átültetve. Minden köztársasági szalonban keresett cikk, szépsége páratlan. Gyönyörű finom orr, hattyu nyak, kezei és lábai nagyok, de a világban nem tűnik fel.

Férje is van. *Madame X férje.* Vastag uri ember, veres orr, majd kicsattan az egészségtől. Neje után viszi bokkrétáját, és ha énekel, zongorán kíséri őt.

A fiatal ember. Atyjának fűszerkereskedése volt: ő futtat. Rémitő parvenu. Tarkán öltözik. Műveltsége abban áll, hogy tudja, hogy evés közben a kést nem szabad a szájba venni, és a halat nem késsel eszik. Rendesen lakkezipőben jár, ámbár

nagy vaskos bokáit szoritja; de hát: ez a legdrágább.

A fiatal leány. Izlése nincs, ámbár a Sorbonne-ra jár esztetikát hallgatni. Szüleinek szüksége van arra, hogy legalább valaki fel tudja a családból a szalont eleveníteni. S így aztán a leány énekel, zongorázik, fest, ismeri a filozófiai rendszereket. — Főzni nem tud, ez soká anyjának specialitása volt.

Az igénytelenek. Kitűnő emberek, nincsenek elrontva mindentéle eszmék által, melyek tönkre tették az előbbienek józanságát. A férj kereskedő, kis kereskedése van a temple körül.

Este összegyűl a kis család a kandalló körül, az atya előolvass valami jó könyvet, míg az anya gyermekeinek fehérműjét foldozza. Ezek boldogok. Mily boldogság is az, ha a bonne mére fölveszi viselt fekete selyem ruháját és családjával a theatre-français egy klasszikus darabját nézi meg. Vagy mily szép boldog napok azok az első napsugarak napjai, midőn Meudonban az ibolyák nyílnak; midőn a kis család kimegy az erdőbe a vasárnapi délutánokon, midőn a férj ott a tisztáson megcsókolja nejeinek szemeit, s elgondol azon időkre, midőn itt még mint jegyesek voltak. Csakhogy a boldog családi élethez sok minden kell. Kell ehez, hogy a házasság ne csak érdekházasság legyen, és aztán kell ehez egy kis erkölcs is a háztűz élesztési. Azután meg nincs szükség műveltségre, nincs szükség meg nem értett vagy félig megértett eszmék halmazára, nincs szükség tévesztett ambíciókra. Mert minden biztonnal nem fog boldogságot, meglegedést adni.

Azok a szélsőbalról.

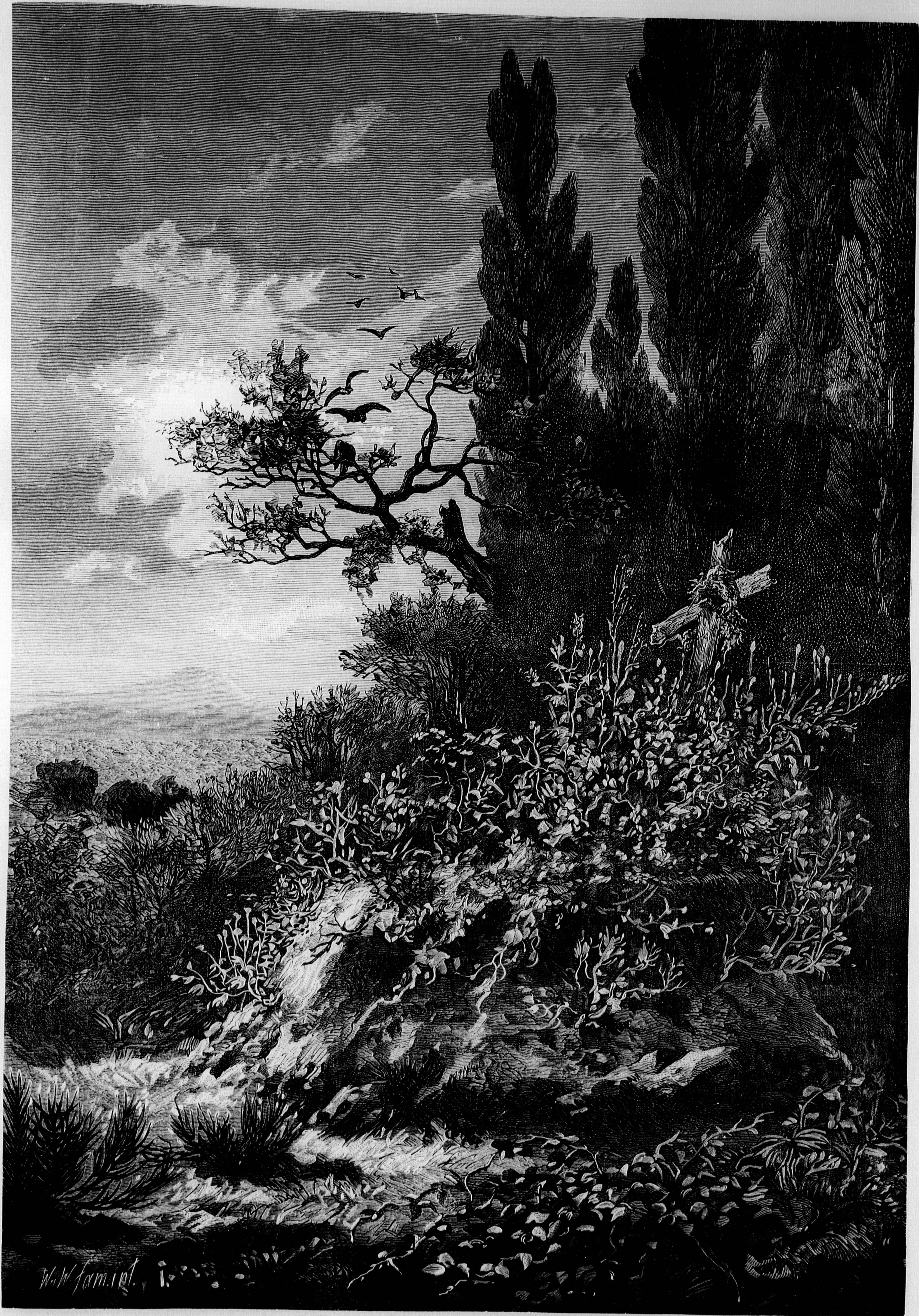
Kommunisztikus elvek. Az, a mi a tied, fel lesz köztünk osztva, mi is felosztanók a mienket, de hát nekünk nincsen.

Panteizmus vagy tökéletes materializmus. Az erényt és erkölcsöt mindegyik a maga módja szerint magyarázza és tágitja.

A képviselő. Hosszu, bozontos ősz haj és szakáll, állatias fejforma, fölvetett ajkak, tompa, benyomott orr. Hangoosan beszél, sokszor kiabál. Gyárimunkás volt s anynyit beszélt életében, hogy most egy kerület képviselője lett. A teoriák embere; természetesen nem hisz semmiben csak J. J. Rousseauban. Mert nincsen semmi, a mit annyira tágitani és magyarázni lehetne, mint apostolának tanait.

Egy más képviselő. Az x-i püspök unokaöccse. A legnagyobb nyomorból szedte fel, mindent, a mit tud neki köszönhet, nyolcz éven keresztül egy püspöki gimnáziumban volt ingyen, két évig egy szemináriumban, nagybátyja (a püspök) fizetett érte. Egy egész élet jólétével, boldogsággal tartozik neki. Egy hosszú, igen *kidolgozott, meggondolt és hatásra számított* beszéddel tűnt fel, melyet a *papi javak elkobzása mellett* mondott.

Egy asszony e világból. Fekete sűrű haj, sápadt arc, tüzes szemek. Mint fiatal leány mindent olvashatott, kedvencz olvasmányai a rémregények voltak, e regényekben megszokta a vért, a gyilkot. Az idők hősnői vagy igen nagyot buknak, vagy igen ártatlanok maradnak (üldözött ártatlanságok). Soká habozott, hogy melyiket válassza a kettő közül; az utóbbira határozta el magát. S így ártatlan — vagy legalább

W. W. Form. i. p. 1.

AZ ELHAGYOTT SIR.

szeplőtlen; de e mellett a legborzasztóbbra is képes. Mindent roppant expanzióval csinál, igen szeret, igen gyűlöl. A perczen mindenre képes, mert vallástalan. Ellenmondást nem tűr. Isten óvja azt, ki egyszer vele valami i gazán fontos, életbevágó dologban összeütközik, nem fog visszariadni semmitől, hogy az utjában levő akadályt elhárítsa.

Ha anya: szeretete besztiális.

A költő. A költészetben cinikus és materialista, ha politizál, teoretikus. Eszménye a test.

A boulevardokról és a carrefour de l'observatoire-ról.

Alakok.

Magas tollas kalap. Pisze orr. Elöl rövidre nyirt, felsütött haj. Rövid szoknya. Elnyűtt lakkezipők, repedt sarok. Hamis gyémántok a fülben. Kissé befestve. Ott született valahol a Montmartre-on; szülei hamar elhaltak, egyedül volt és az egyedüllet úgy fáj, midőn az ember szeretni született. 10 éves korában egy gyárba ment, ott sokat megtanult, 14 éves korában egy divatkereskedésbe varrni, onnan aztán el; egyedül volt szegény; aztán megszerette az elsőt, de nem az utolsót. Így él most napról-napra, nem tudja, mit eszik holnap, nem tudja, nem hal-e meg éhen, nem lesz-e négyes fogatja, s a boulevardokon palotája.

Szerencse fel!

A tanuló. Magas vadászkalap. Laposra nyirt fej, néha monokli; felfelé kunkorodott bajusz. Rövid kabát, rövid ujjak, igen feszes rövid nadrág, tele pecséttel.

Jószívű fiu, mindenét odaadja első felhevülésében. Valahonnan a vidékről jött s olyan hamar lett párisi!

Most aztán az előbbi alak Romeoja, de csak addig, míg a jogot el nem végzi, midőn aztán kinevezik vidékre. Megházasodik, 8 év alatt 7 gyermeke lesz, igen nagy tisztességben él, sohase tánczol; méltósága alatt van, aztán meg fél a quadrille-től, nehogy *azokba* a lépésekbe keveredjék, már azért is, mert sokszor egy *helytelen* lépés egy egész életet tönkre tesz.

És így tovább... meg kell azonban jegyezni, hogy ezek típusok és nem arcképek.

Nem *egy egyént*, hanem *az egyént tüntetik fel*. Senkisé ismerhet önmagára mint egyedre, legfeljebb típusát találhatja meg, a mely alá sorakozik.

Legalább ezélem ez volt.

Nepáli Justh Zsigmond.

Hugo Viktor szalonja.

A nagy költőről, kit a napokban vesztett el a világ, minden részletnek megvan az érdeke. Hisz valósággal elmondhatni, hogy Franciaországnak, míg Hugó Viktor élt, két feje volt, egy világi és egy szellemi. Amaz a Palais d'Elyséeben trónolt s a köztársaság elnöke címet viselte; emennek a neve volt „le grand maitre” s temploma ott állt a Victor Hugo avenuen. Az ország e két legfőbb állása közül melyik volt a jelentékenyebb, arra nézve kétség nem foroghat fen. Az elnökség még csak néhány éve áll fen s e rövid időtartam alatt nem mutatkozott absolute biztosított-

nak. A grand maitre méltóság élethosszigan adatott s most is, hogy tulajdonosa meghalt, csak azért szűnik meg, hogy viselője nemzeti szentté alakuljon át. Az elnöknek vannak ellenségei, kik életét megkeserítik; a grand maitre nek minden párt kivétel nélkül hódol. A legvörösebb radikálstól kezdve a legfehérebb legitimistáig minden francia elismeréssel hajlott meg Hugo Viktor előtt. A francziák szemében már régóta nem volt oly kortárs, kinek tetteit, műveit, bírálat alá vehetni, hanem a XIX-ik századbeli Franciaország szellemének megtestesülését látták benne.

Alázatos csodálattal fordul tekintetük a Victor Hugo avenuen fekvő templom felé. Ez volt az a hely, a hol a grand maitre szent fenségben trónolt, elmélkedve az emberi lét végső talányai felett; a hol kinyilatkoztatta mély értelmű profécziáit a jövő világbéke s a népek testvérisége felől. Ott eszmélkedett egész napon át s nagy folió lapokra, oly jegyekkel, melyeket csak a beavatottak tudtak megfejteni, papírra tette szelleme kinyilatkoztatásait.

Ezekből néhány azonnal a világ tudomására került, nagyobb részét azonban a templom szentélye, a grand maitre íróasztala őrzi, míg majd egy érettebb nemzedék érettebb lesz rájuk. Minthogy köztudomású volt, hogy e rejtett kincsek, kevés kivétellel drámai formával bírnak, szerencsétlen színbázis-direktorok, a kik már mindent hasz talanul kísérlettek meg, hogy közönséget teremtsenek, nagyon sokszor megróbálták, nem tudnának-e ebből a kincsalmazból valamit kibányászni. De mindig hasztalanul. E kéziratoknak a rendeltetése ugyanaz volt, a mi a száz esztendőss asszurokéké, melyeket csak esöppenként s csak betegeknek és szenvedőknek adnak. — Napközben a grand maitre bezárkózott; mihelyt azonban kezdődött az alkony, a templom kapuja megnyitott s megjelent a hívők serege, előbb a papok, azután a profánok.

Mint valódi demokrata-szent, a grand maitre nem szorított arra, hogy a hívőket egy héten csak egyszer fogadja; temploma minden este nyitva állt s belépnie bárkinek szabad volt, a ki csak egy hívő kíséretében s egy egyszerű vizitkártyával ellátva jött. A kapun háromszor kellett a középkori kalapácsal kopogni, mire mintegy negyedóra lefolyása után, kezében lámpával és kulccsal egy fekete ruhás asszony mutatkozott, a ki a templom előcsarnokának kapuját fölnyitotta. Az ember a saját és a bevezető hívő vizitkártyáját átadta. A fekete ruhás nő ezzel eltűnt s ismét egy negyedóra múlva tért vissza, ezuttal, hogy egy nehéz selyem függönyt félre vonjon s egy második ajtót is kinyisson. Az ember belépett s ott volt a templomban. Keskeny, hosszukás terem ez, melynek valamennyi fala vörössel van bevonva. A sarkokban néhány fali lámpa ég bágyadt, misztikus fényvel; legerősebb világosságot a monumentális kandalló lángjai terjesztenek. E kandallótól kezdve a terem hosszában vörös párnás, hátul fehérre fényezett s erősen aranyozott karszékek kettős sora húzódik, melyeken itt-ott elszórva a várakozók ülnek, a nők jobb, a férfiak balfelől; mindnyáján hallgatnak, úgy látszik, meghatva a helyszellemétől — s mint maga a grand maitre, a lét talányain tündödvé. Egy pillanatra fölemelik tekintet-

tüket, mikor az ajtó nyílik s valamely novicius lép be s aztán vissza esnek előbbi elmélkedéseikbe. Ama homályos kabinet felől, mely a vörös terembe nyílik, nagy csöndességben valami csörgés hangzik, olyan, mint mikor kések és villák tányérokra érintkeznek. Mindenki ájtatosan lesi e hangot, hisz a grand maitre maga az, aki kiválasztottaival az asztal örömeit élvezi. Végre bent a homályos kabinetben az óra tized üt; a fekete ruhás asszony be jő a vörös terembe s a plafon közepéről lefüggő csillárt meggyújtja. Még egy negyed óra telik el s megnyitnak valósággal a sötét kabinet ajtóit. Az ember hallja, a mint a székek nyikorognak, miközben a hívők felállanak. Lassan, komolyan, méltósággal, mint a hogy egy grand maitre-hez illik, így szokott Hugo Viktor a terembe lépni, karján Mme Juliette, a főpapnő, ki a száműzetést mindenütt megosztotta vele; azután következtek sorban a kiválasztottak, összesen nyolczan-tizen, azok, a kik a grand maitre asztalához hivatalosak voltak. A menet hallgatva halad át hallgató sorokon a terem végig. A grand maitre ott állott meg a misztikusan lobogó kandallónál, Mme Juliette közvetlenül jobbán egy széken foglalt helyet, egyuttal jelt adott a nőknek, a kik most szintén a nők számára fentartott oldalon, még pedig az anszienitás szerint közelebb, vagy távolabb letelepedtek. A férfiak oldalán azonban mindenki állva maradt, mint a grand maitre maga.

És ő azután elkezdett beszélni. Minden arc megfeszült, a nagy ember szavaiból senki sem akar egyetlen betűt, egyetlen hangsúlyozást elejteni. De a sorban legutolsónak se volt nehéz mindent tisztán meghallani. A grand maitre lassan beszélt, mint oly ember, a ki tudja, hogy színarany és gyémánt mindaz, a mi az ő szájából kikerül. A mint nagyon természetes, a beszéd tárgyául mindig csak fenséges tárgyakat választ. Az utóbbi időben a halhatatlanság témája volt az, mely bizonyos előjogok örvendett. A hívők e fejezet tekintetében nem ritkán kételkedésben voltak, de a grand maitre hitt benne. Ugy tetszik, mintha ennek a hely jellemével meg nem férő divergenciát kellett volna okozni, de nem történt úgy; kompromisszum jött létre, mely minden félt kielégített, a mestert úgy, mint a többi jelen voltak. Hogy ő mindenkép halhatatlan s az ő lelke angyal szárnyakon fog az égbe felrepülni, ezt egyfelől magától értetődő dolognak jelentették ki, másfelől azonban hozzá tették, hogy ez csak kivétel s hogy egy grand maitre-re, mint Victor Hugo, s más közönséges halandókra nem ugyanazok a törvények érvényesek.

Egy negyedóra elteltével aztán valamelyik hívő, a ki papi méltóságra aspirált, rövid dicsbeszédet tartott a grand maitre-re, ki azt nyugodtan hallgatta végig, egyik kezét mellényzsebében telejtve, a másikat lefogva, mialatt egész arcán állandó mosolygás terült el. Midőn a dicsbeszéd véget ért, Mme Juliette fölkel s vele az egész női oldal. A grand maitre néhány lépést tett előre s a terem közepén megállott. Páronkint, egy-egy tag a férfiak és nők sorából, vonulnak el, előtte a hívők kezüket kinyujtva, míg ajkuk meghatározott formulákat mormol, melyekből csak a

„cher maitre“ szavak érthetők. Cher maitre megszorítja az elébe nyújtott kezeket; a homályos mellékkabinetben az ajtót kinyitják és nyitva hagyják, a fogadás véget ért. Így ment ez estéről estére; világosan meg kell még jegyezni, hogy egyedül szellemi táplálék az, a mit a grand maitre vendégeinek szokott volt adni. A közönséges halandók szalonjaiban szokásos buffet ez esték istentiszteletszerű jellegét csak megrontotta volna.

Hugo Viktor egyébként nemcsak a saját szalonjában, hanem egész Franciaországban megátámadhatlan volt.

Az ő hirnevét bántani egyértelmű volt a hazaárulással. Nem is tagadhatja senki, hogy Hugo Victor Franciaország legnagyobb emberei közé tartozott. Új életet öntött a francia költészetbe oly időben, midőn az már már kialvóban volt s oly művekkel ajándékozta meg századát, melyek, bármiként vélekedjenek felőlük a jövő nemzedékek, a modern Franciaországra mérhetetlen jelentőséggel bírnak. Ezt érzik a szkeptikusok is; ezért nemcsak hasztalannak, hanem ugyszólván illetlennek is találták a dicső énekek őszhangját őszinte szóval megzavarni. Most, hogy meghalt, a holtat ugyanaz a rajongás veszi körül mint az élő s még sok idő fog eltelni, míg a Hugo Viktor-kultusz Franciaországban tért enged a higgadt kritikának.

Gyülöld az idegent.

*Mit régi bölcsék tanítottak,
Mi tévhite volt századoknak,
Csak ábrándot jelent:
Hogy minden ember édes testvér.
A természet más törvényt ösmér:
Gyülöld az idegent!*

*Emberiség — főséges eszme, —
Szeretettől körülövezve!
De nincs hatalma lent.
A szeretet oly gyöngye, gyáva,
Igát vi-el tüvő nyakába' . . .
Gyülöld az idegent!*

*A gyűlölség erős, hatalmas,
Mellén páncél, kezébe kardvas,
Gyilkos csapásra fent.
El nem riasztja omló vére,
Gyöz vagy lehull a harc terére.
Gyülöld az idegent!*

*Mert az a rendje a világnak,
Csupán az győzhet, a ki támad
S nem álmokon mereng.
A létért küzdenek fajok s törzsek,
S azé a jog, a ki erősebb,
Gyülöld az idegent!*

*Csak a ki véredből való vér,
Ott küzd veled egy lobogóér':
Csak annak java szent.
Kinek nyelvét, hitét nem érted,
Az nem lehet csak ellenséged.
Gyülöld az idegent!*

*Hogy önfajodat fölsegéljed,
Tipord lábbal az ellenséget;
Van perc, hogy ölni szent.
Hogy unokád emléked áldja,
Légy te az idegennék átka,
Gyülöld az idegent!*

Inczédi László.

Hogyan ábrándult ki Amália.

Beszély.

Irta: *Balázs Sándor.*

Midőn Amália kisasszony regényének elbeszélésére vállalkozom, rendkívül merész dolgot cselekszem.

Őszintén megvallom, hogy nem igen tudom indokolni a meggondolatlan szeles leányka gyors elhatározását, mellyel regényét bevégzi, illetőleg erőszakosan ketté törí, s attól tartok, hogy a kritikus urak (ha ugyan érdemesnek tartandják e beszélykével foglalkozni) ezért ugyan csak lenézőleg fognak rólam beszélni.

De van valami vigasztalásom is, s tulajdonképen ebből meritek bátorságot rá, hogy elbeszéljem első regényét annak a szép szőke kisasszonynak, ki, a midőn a kiállítás megnyitása napján a műcsarnokba lépett, több bámulóra talált, mint akár Pozner Károly lovag kirakatai, pedig azok is szépek ám.

S ez a vigasztalás nem egyéb, mint, hogy olvasóim, illetve olvasónőim közül akadni fog nem egy, a ki meg fogja érteni e bájos fiatal leányka szeszélyét, s igazat fog adni neki is, nekem is, s ez a fődolog. Mit törődöm én a fakó kritikusokkal, csak olvasónőim legyenek a pártomon!

— Ki ez a gyönyörű teremtés! — Kérdé közelemben egy úr egy másik urtól, a ki mellette állott, s a ki, mint később tapasztaltam, rendkívül széles ismeretességgel bírt, s mint a francziák szokták mondani, ismerte az egész világot.

— Erdősy Amália Közép-Kőrösről. Tizen-nyolcz éves és kétezer száz ötven hold földje lesz apja halála után, ez pedig már nem lehet igen nagyon messze, mert az öreg úr már hatvanöt éves s erősen kifejtett asztma-bántalmakban szenved.

Valóban szép leány volt. Nagy kék szemében az egész csillagos ég benne volt összes napjaival, holdjaival és minden ragyogó és fényes csillagaival.

Gyönyörű szemöldive a szivárvány volt. Orra Görögországra, de nem ám a mostanira, hanem a régire, Hellászra; arcának tejben uszó rózsája Anatólia kertjeire, szép sugár termete a pálmáiban kevély Arabiára emlékeztetett. De a szája, az az elbűvölő édes mosolygása, s az a pajkos eperajk, az magyar volt.

A tekintet, ha rátévedt, rajta feledte magát s a szivben áhitatos hódolatot ébresztett. Nem is nézett az egyebet, a ki egyszer meglátta, pedig királyt, királyfit, királykisasszonyt és mindenféle rendű és rangú hercegeket is nézhetett volna. De e mellett a fiatal igéző arc, ez istennői méltóságos termet mellett elhomályosodott minden más pompa és minden más fényesség.

De a fiatal leány mit se tudott a határról, melyet ébresztett, észre se vette a bámuló tekinteteket, pedig szemei fürkészőleg vizsgálták a tömeget és pedig oly érdeklőleg és kutatva, hogy azonnal el lehetett találni, hogy keres és vár valakit.

Vajon ki lehet az a boldog? Ezt kérdezte minden ember s ezt kérdeztem én is magamban.

Egyszerre a fiatal leánynak arcán az öröme egy fényes sugara suhant át, s napernyőjével egy bizonyos irányban intgetni kezdett. A kik közelében voltunk,

szemeinkkel önkénytelenül követtük ez irányt, s egy fiatal embert pillantottunk meg, ki egész erejével igyekezett áttörni magát a tömegen, hogy közelébe juthasson.

— Ki lehet ez a fiatal ember? — kérde az előbbeni kíváncsi úr barátjától, a ki ezt az egész világot ismerte.

— Szeles ur, aradi földbirtokos és író — felelé a mindent tudó — azt beszélék, hogy jegyese a szép gyermeknek.

E közben a fiatal embernek sikerült átfurnia magát a tömegen s megszoríthatnia egy eléje nyújtott bájos kis kezét, mely oly parányi volt, hogy nem hiszem, hogy minden keztücs kirakatban találni lehetne ráillő kis keztücsket.

A mindent tudó úr ez esetben úgy látszik, nagyon jól volt értésülve, mert mind a férfi, mind a fiatal leány arcán oly boldogság volt kifejezve, mely mindjárt elárulta, hogy csakugyan szeretik egymást. Figyelmük, érdeklődésük, tekinteteik mind csak egymásra voltak irányozva, s alig hiszem, hogy a körülöttük lefolyt ünnepélyességekből láttak, s a zengzetes szónoklatokból hallottak volna valamit.

Gyönyörködve néztem őket mindaddig, míg a hullámozó sokaság elsodorta őket látkörömből. A boldogság édes, de ritka látvány.

Néhány nap múlva csakugyan olvastam is egy jól értesült lap himenhirei közt, hogy Szeles ur eljegyezte magának a bájos és gazdag Erdősy Amália kisasszonyt Közép-Kőrösről.

És meg is áldottam őket gondolatomban. Egymáshoz illő párnak látszottak. Mindkettő fiatal, gazdag, szeretik egymást. Ugyan mi állhatna utjában boldogságuknak!

Természetesen csak a külsőségekről ítélem, mert közelebről egyiket sincs szerencsém ismerni.

Azonban valami akadályja mégis támadt boldogságuknak. Egy gonosz démon még is közéjük furakodott, mert a házasságból semmi se lett.

Vajon mily démon lehetett ez?

Igazán megvallom, a dolog rendkívül érdekelt, kíváncsiságom szerfelett föl volt izgatva.

A jó véletlen, ez a kegyes istennő, a szerelmesek és írók e kegyes pártfogója megengedte, hogy kíváncsiságom kielégítést nyerjen s hogy megismerhessem a szép fiatal leányka első, s remélem egyszersmind utolsó regényét.

A napokban ugyanis egy társaságba jutottam, a hol a mindentudó ur is jelen volt. Természetesen egy egész kötet pikáns újdonságot beszélt el mind amaz ismert és ismeretlen hölgyek és urak életéből, a kiknek a nevét valaki véletlenül kiejtette.

Valaki, és pedig egy fiatal leányka a Szeles nevet is kiejtette, kíváncsiságát fejezvé ki, hogy vajon mért maradt el Szeles ur házassága a szép és gazdag Erdősy Amália kisasszonnyal.

A mindentudó ur gunyosan nevetni kezdett, s azt mondta, hogy ő ismeri a valódi okot, s mondhatja, hogy a szép kisasszonynak tökéletesen igaza volt.

S ha kívánjuk, hát el is beszélheti.

Természetes, hogy kívántuk.

Szeles ur szeretetreméltó és tehetséges ember, e mellett csinos és legalább is olyan gazdag, mint volt menyasszonya. De van egy nagy, egy undok hibája, s ezt Amália

kisasszony szerencsésére még elég korán föl fedezte. Ez bontotta fel a házasságot és pedig épen az esküvő előtti napon.

Pedig már minden el volt készítve.

A gazdag kelengye, melyet napokig bá mulhattunk egy koronahercegutczai kirakatban. Az erdei kis kastély, mely a boldog párnak első lakásul volt berendezve. A messzi földről meghívott és összesereglett vendégek és nyoszolyóleányok is mind együtt voltak. A cigányok is megérkeztek. Mindenki ott volt már, még csak a vőlegény hiányzott.

De ez is megérkezett a kellő időben az érkező vonattal.

Az egész lakodalmi népség várta őt a vasutnál. Ott voltak a vendégek, a nyoszolyóleányok, a szülők s természetesen a szép menyasszony is.

Midőn a vonat megállt s a vőlegény leugrott a kocsiból, a cigányok rázuditották a Rákóczi-indulót.

Mindenki az érkező elé sietett, hogy üdvözölje őt és kezet szorítson vele. Csak menyasszonya maradt helyén, mintegy megdermedten a meglepetéstől és elszörnyülködéstől. Arczát láng borította s egész lénye haragot és felháborodást fejezett ki.

E magaviselete természetesen fájdalmasan meglepte a vőlegényt is, de azért egész elragadtatással sietett menyasszonyához, mindkét kezét eléje nyujtván szívélyes üdvözlétül.

De a menyasszony vőlegénye és az egész társaság nagy meglepetésére és bámulatára nem fogadta el a felé nyujtott kezet, hanem egész hidegen levonta újjáról a jegygyűrűt és így szólt.

— Uram, fogadja gyűrűjét, én nem akarok és nem fogok önhöz nőül menni.

— De kisasszony . . . — dadogá az égből alá hullt vőlegény — ez kegyetlen tréfa.

— Ez nem tréfa, uram, ez valóság. Megismertem önt, s szerencsémre még ideje korán!

— De Amália, mit beszélsz? kérdé elszörnyülködve a mama.

— Megörültél? Kiáltá haraggal az apa.

— Nem, kedves szüleim, de megismertem ezt az urat és megrémültem tőle. Ez az ur csak vagyonomért akar feleségül venni. Ő nem szeret engemet, mert ő nem is tud szeretni egyebet, csak a pénzt. Az ily emberekől pedig irtózom és félek.

— De kisasszony, az isten szerelméért, mivel vádol ön engemet.

Ki rágalmazhatott ön előtt!

— Még tagadni meri? Hát azt hiszi, nem jól láttam, hogy ön menyasszonyához és esküvőjére — a harmadik helyen utazott!

Society in London.

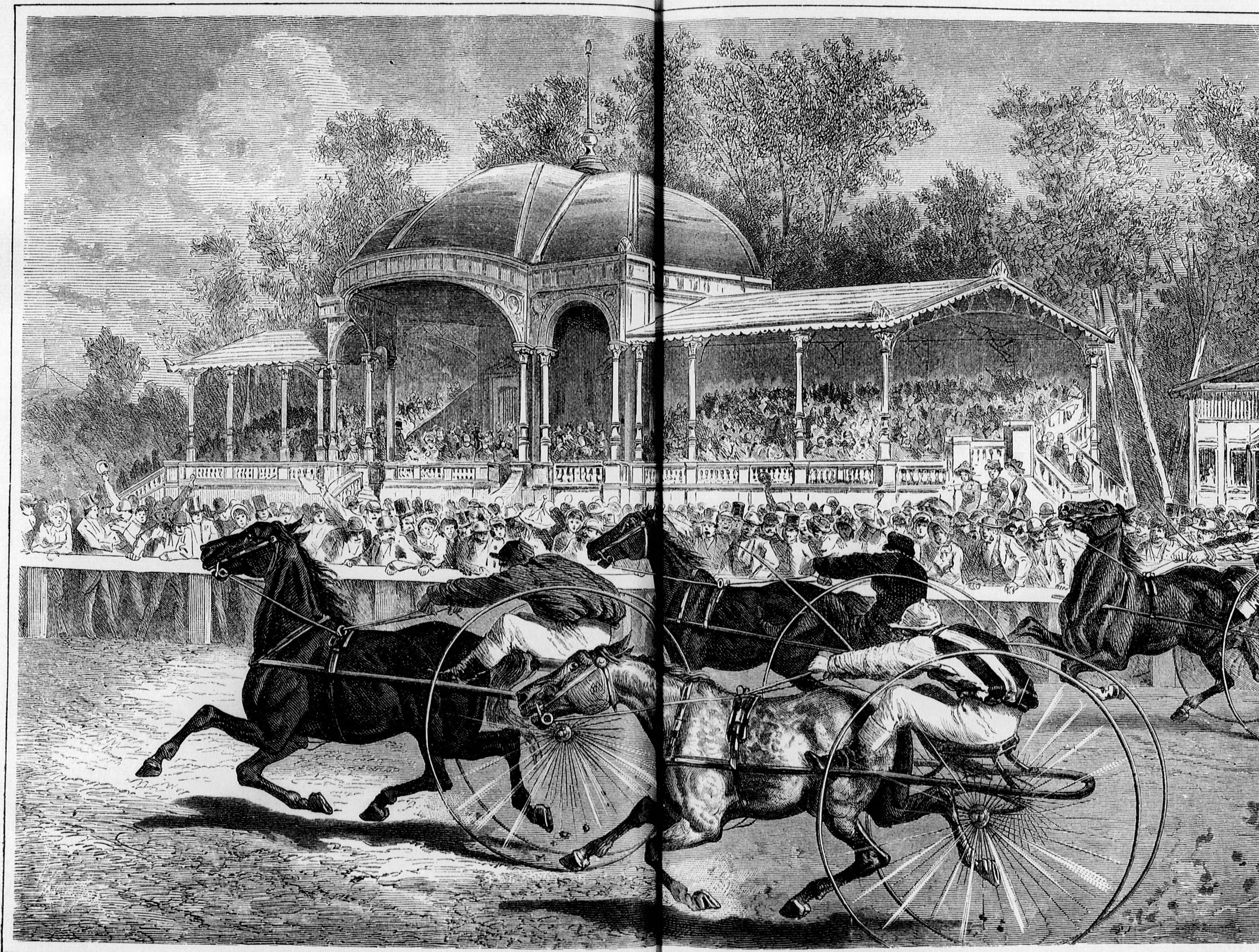
Néhány hét óta Londonban egyetlen szalon-asztalról se hiányzik egy föltűnő, vörös-fehér kötésű könyv: „Society in London“.

A londoni társaság mint egy tükörbe pillant bele s örvendetesen van meglepve, mert a hír, mely a könyvet megelőzte, úgy írta azt le, mint a „Comte Paul Vassili“ Londonra alkalmazott új kiadását. De az a külföldi, a ki a címlap szerint a könyvet állítólag írta, nem volt oly epés, mint a „Société de Berlin“ szerzője, mert még

ott is, a hol mérges szeretne lenni, csak faragatlan és igazságtalan. A könyv becsé tehát nem szatirájában áll, hanem hű viszsztatikrózésében ama társadalmi áramlatoknak, melyek az udvar, a nemesség, a parlament, a művészet és irodalom különböző

méltósága pusztá fogalom, mert Anglia ma már csak névszerint monarkia; a királynő aláír állami okiratokat s jóváhagyja, vagy kifogásolja az anglikán püspökök választását: ez az ő tevékenysége.

Ha lehetséges volna pl. esetleges halálát

ÜGÉTO VÉSEK.

köreit áthatják. Teljességre nem tart számot s csak az van benne megírva, a mi a szerzőnek épen eszébe jutott.

Az udvarral és a királyi családdal kezdődik. A királynő személye, az tény; de

titokban tartani, olyképen, hogy az udvar s a miniszterek megegyeznének, hogy cselekedeteiről az udvari értesítő azon tul is hozzon tudósításokat, az állam gépezete e miatt egyetlen pillanatra sem akadna fel.

Mindamellet is a királynő nagyon befolyásos személyiség, ki negyvennyolc éves uralkodása alatt trónját nagyon megerősítette, és az ügyekkel való ismeretése és tapintata révén hozzájárul az angol történelem csinálásához; így a mult őszön Sa

hóval Salisbury és Gladstone találkoztak s megegyeztek a választási reformra nézve. A királynő életmódja igen egyszerű és szabályos. A reggelit és lunchot magán-szobáiban költi el. Az ebédhez este pont 9 órakor jelenik meg; ha vendégek van-

Férje halála óta rendkívüli módon érdeklődik a temetési ünnepélyek iránt; koporsókért, gyászkoosikért, ravatalokért és a fekete tollkerekért valósággal rajong. Minthogy kiterjedt rokonságában mindig akad egy-egy haláleset, gyászolásának se hossza, se vége.

Személyes barátainak száma, természetesen, évről-évre fogy. Az államférfiak közül legközelebb áll hozzá Richmond herceg, ki Beaconsfield halála után a konzervatív-párt vezérjelöltje volt. Beaconsfieldet sokáig ki nem állhatta, míg végre ennek ügyességgel, udvarias hízélgéssel s különösen a buzgalmával, mellyel a parlamentben az „India császárnője“ címet keresztül vitte, sikerült ellenszenvét a „Jew boy“ (zsidó fiu) iránt elenyésztetni. Gladstone iránt pedig időnkint csak nehezen leküzdhető ellenszenvet érez, mert mindenre képesnek tartja.

A királynő legbizalmasabb barátja tudvaleg komornyikja, John Brown volt. Hosszu szolgálata alatt jogot szerzett e névre és a királynő különösen az a nyakasságát kedvelte, mellyel a keletlen látogatókat távol tudta tőle tartani és a vén szolga zsarnoksága előtt mindenkinek meg kellett hajolni, még a német trónörökösnek is, a ki állítólag miatta Balmorálból több éven át kimaradt és csupán Brown halála után tett ott újra látogatást.

A mi az udvarhölgyeket illeti, a királynő fiatalágot szeret maga körül s az érettebb asszonynépnek készséggel kiadja az utat. Ennek az oka egyrészt az, mert oly terhes mellette a szolgálat, hogy csak fiatalok bírják meg.

A walesi hercegeknek a könyv különös figyelmet szentel, mert hisz ő nemcsak Nagybritannia leendő királya, hanem az angol társaság jelenlegi autokratája is. Ha ő nem volna, a londoni társaság azonnal számos apróbb körökre bomlanék, melyeket csak ő tart össze egyéniségével. E társaságnak ő a fő ceremóniás mestere, bálványa, hangadója, alakítója. Mióta ő megtette, hogy ebédután, mikor a hölgyek távoztak, szivarra gyujtott, azóta mindenki dohányozik, azok is, a kik azelőtt a füstölést legerősebben kárhoztatták.

A felső tizezer közt, kik csak a sportnak éltek, elterjesztette a zene és színház iránti szeretetet, a művészetet is bevonta a társaságba, az unalmasan hosszú angol ebédet megrövidítette, a pecsenye, a piece des resistance föltalálását közvetlenül a hal után és az entreek elé helyezte át s a felsőbb rétegekben behozta a rendes vasárnapi templomi látogatást. Ha valami társaséleti affaire merül föl, az az ő bírói ítélőszéke előtt találja a leggyorsabb és legbiztosabb megoldást, mert a herceg bő tapasztalatu férfiu, a ki a kurizálás terén számos csatát vívott, mielőtt a király-ág előcsarnokába visszavonult volna. Milyen lesz mint király, majd megvállik; minő, mint társadalmi uralkodó, mindenki beszéli.

Az angol társaságról joggal mondja a könyv, hogy a francia császárság bukása után az első lett Európában. Még az amerikaiak is, kik azelőtt csak Párisban óhajtottak meghalni, most beérik vele, ha valamely londoni temetőben kapnak helyet. E felülkerekedés titka abban a középpontban áll, melyet a londoni társaság a walesi herceg kiegyeztető személyiségében bír.

lisbury és Gladstone közt a reformkérdésben ő hozta létre a kiegyezést. Ugyanis barátját, Richmond herceget, valamint Gladstonet meghívta Balmorali kastélyába, ajánlotta nekik a kibékülést és reá egy

nek, a mindenkor rövid lakoma végeztével valamennyiökkel szót vált, ilyenkor kitiunik, mily bámulatatosan ismeri minden kiválóbb család viszonyait. Mikor az óra tizenegyet üt, visszavonul.

Gladstone eljár Salisbury marquise estélyeire, de kétlem, hogy Gambetát a Faubourg St.-Germain valamely palotájába valaha meghívták volna.

A londoni szalonok szőnyegén a politikai ellentétek elenyésznek, mert a társaságnak magának leginkább érdeke, hogy ne engedje magát politikai kottériává leszorítani és ép azért szívesen lát bármely pártbeli embert, föltéve, hogy szalonképes.

A társaságban kiváló szerepet játszanak a zsidók és a németek. A zsidók, mint piutokraták.

Első sorban természetesen a Rothschild-dinasztia három feje, Natániel, Alfréd és Leopold, aztán az Oppenheimok, a Bischofheimok s még mások. A zsidók mellett a németek tűnnek ki, a kik, mint a szerző véli, írók, jogtudósok, kellnerek és kézművesek alakjában még rettenetesebb invázióval fenyegetik e pillanatban Angliát, mint 1870-ben Franciaországot.

A könyv által ecsetelt társas körök közül említük meg még a politikait, melynek központja ez idő szerint Gladstone. E politikai kör főjellemben, hogy ott nem beszélnek politikáról. Ennek három okát adják; először: az angolok annyi politikát hallanak, hogy örülnek, ha menekülhetnek attól; másodsor: heves politikai fejtegetések a társaság egyetértését zavarhatnák; harmadsor: a politikai buzgóság elámulja az entuziasztát, az entuziaszta pedig majd annyira gyűlölt a társaságban, mint az unalmas ember; innen van aztán, hogy mindannyian a politika elkerülésében a jól neveltség tanusítását látják.

Gladstone különösen a gazdag whig családokkal, a Cavendishekkal, a Russellekkel és Spencerekkel, továbbá Roseberri és Aberdeen lordokkal áll összeköttetésben. De minden ajtó nyitva áll előtte és oly mértékben tömjéneznek neki, hogy mindennél szívesen látottnak tartja magát s ép azért maga hívja meg magát. Önbizalma soha se hiányzott, a legrosszabb viszonyok között sem. Erősen meg van győződve, hogy minden, a mit tett, a legjobbban van téve. Ha a tények ellene bizonyítanak, annál rosszabb a tényekre nézve. Ebben az önelégültségében megerősíti legnagyobb csodálója: a felesége. Egy igen egyszerű hölgy, a ki férje státustitkait sohasem árulta el. Igen ügyesen tud férjével bánni, szabályozza étkezéseit, kelletlen barátokat távol tart tőle és mindenek fölött nem féltékeny, ha ura más hölgyeknek udvarol. Gladstone kevés ebédet ad, de minden csütörtökön 10 órakor szabad reggeli van nála. Mint házigazda beszédközben egy kissé nagyon is el van teive saját csálhatatlanságával, a megtámadhatlan tekintély ábrázatával beszél mindenről, ha lóról, ha porcellánról, ha vallásról, ha szakácsságról van is szó. Annál kegyetlenebb volt az a szatira, melyet egy meghívott japán vendége szándékán kívül mondott róla. „Micsoda csodálatos ember ez a Gladstone, úgy látszik, mindent ismer a világon, csak Japánt nem“. Ez körülbelül annyit jelent: „Gladstone e század legnagyobb dilettansa“.

A párisi szalon.

I.

A szalon megnyitása ünnep Párisban: a művészet géniusának ünnepe. A szalon a festmények és szobrok évenkénti csoportos kiállítása által a francia művészetnek egy év alatti emelkedéséről vagy hanyatlásáról ad számot. Nagy érdeklődéssel néznek tehát e tárlat megnyitása elé; már hónapokkal előbb lázasan folyik a munka a palota termeiben; száz és száz kéz működik a képek elrendezésén, mely munka nagyságáról fogalmat nyújthat az, hogy a szalon termei rendszeren 2—3000 képet fognak magukba.

A szalon megnyitása a már elősorolt indokokon kívül, még különös *«párisi eseményt»* képez, amaz ünnepélynél, ugynevezett *«vernissage»* nál fogva, mely a hivatalos megnyitást megelőző napon, a művészpalota termeiben lefolyik. Ez alkalommal csakis a privilegált személyek, a társadalom kitűnőségei, színe-java hivatik meg, a nagy közönség kizárásával. Körülbelül olyan kis társaság van ott együtt, mint mos nálunk, a kiállítás megnyitásán volt.

Az ideai szalon nagyon gazdag, érdekes és nagy terjedelmű vásznakban. Az utóbbi időben a világ összes népeinél a művészet nem volt nagyon emelkedőben. Az olaszoknál épen nem, a francziáknál se mutatkozott nagy haladás. Ha hátra nem is, de előre sem igen mentek. A nagy *vászon* tehát nem jelenti még azt, hogy: *nagy festmény*; a művészet keveset törődik a négyszög-méterekkel; tagadhatatlan azonban, hogy ha a festő nagyobb kompozícióju tárgyba fog, oly kötelezettséget vállal magára, a mely által művészete csak nyerhet.

A mi a terjedelmes vásznakat illeti, azok eszünkbe juttatják, hogy a krízis, mely a festmények eladását mindenhol fenyegeti, többet fog ártani a festőknek, mint a képírásnak, ha gátolni fogja őket az olyan talajra való lépésben, mely rájuk nézve veszt hozó és eszükbe fogja juttatni, hogy a művészet nemcsak anyagi haszonból él.

Állításom igazsága mellett nem igen látok bizonyítani a szalonban kiállított vallásos tárgyú képek. A francia állam mondhatni végkép beszüntette a megrendeléseket s ráhagyja a községekre templomaik és kápolnáik díszítését. Nem tudom, ez okozza-e e genre tökéletes hanyatlását, de annyi bizonyos, hogy a szent képek valóságos ritkaságok közé tartoznak s az a néhány festő, a ki még a szentirásból vagy a szentek életéből meríti képeinek tárgyát, oly személyes felfogással teszi azt és a modern izlés és előítélet oly nemével ruhazza azt fel, mely által végtelenül veszít és csökken a szentkép jellege.

Bouguereau egy azok közül, a ki nem érzi szükségét e tradíció föllevenítésének és ha a mesterek által annyiszor remekül kezelt tárgyhöz hozzá is nyúl, azt legfeljebb egy ügyes csoportosítás kedvéért teszi. Bouguereau ez alkalommal két pendant képet állított ki: *«A bölcsök imádása»* és *«A pásztorok imádása»* czimvel, vagyis a gyermek Jézus imádása a gazdagok és a szegények által. Az elsőben az isteni gyermek a szűz anya ölében ül és áldásra emeli kis kezét; előtte, a keleti bölcsök térdre borulva imádják és lábához rakják a tömjént és mirhát. Távolabb áll József,

megilletődve, ennyi megtiszteltetéstől. — A másik kép a bölcsőben alvó Jézust mutatja be, a mint a pásztorok leborulva inkább csodálják, mint imádják. Az anyja fölemeli a bölcső takaróját és úgy mutatja a kisdedet. A pásztorok egytől-egyig tipikus alakok, kiknek rajzolásán meglátszik a mester keze. A vallás — a mint látjuk — inkább a tárgyban van meg, mint az inspirációban. Hiába keresnénk a képen hibát, de hiába egy árnyát is a mélyebb érzelemnek.

Minő egészen más művészet a Mersoné! És mennyire meglátszik ez rögtön a vászonra vetett első pillantásnál. Ő nem nyúl ismert tárgyakhoz, vagy, ha nyúl is, rögtön átalakítja azokat amaz érzésnél fogva, melyet beléjük leheli, amaz egyszerű és megindító kelemenél fogva, mely minden ecsetvonását jellemzi. — Most a Karácsont választá tárgyául, ama kevéssé ismert versnek alapján, mely szerint József és Mária elindulva Betlehem felé, oda késő este érkezének meg. József meglát a szemben levő utcán egy házat és kéri Máriát, követné őt oda, ott talán kapnak helyet. Mária fáradt, alig bír a lábán állni, magában küldi Józsefet. József kéri a fogadósnét: adjon egy zugot a feleségének. Erre az asszony:

Les gens de votre sorte
Ne logent pas céans:
Allez à l'aure porte
C'est pour les pauvres gens!

Gondolhatjuk, hogy Merzon mennyi gonddal adta vissza e jelenetet. A kép egy hosszú utcát ábrázol: József a ház lépcsőin halad felfelé és az ablakon keresztül alkudozik a fogadósnéval; belülről egy jól világított tűzhely látható. Az utca közepén áll Mária, ki az anyai fájdalmaik első tünetei alatt összerogy; a bus félhomályt a csillagok fénye világítja meg. Az egész jeleneten a szelídség érzete ömlik el. A munka finom, majdnem gyöngéd; minden bizonnyal egyik sikere a szalonnak.

Dagnannak szűz Máriája sokkal modernebb felfogásról tanuskodik. A mint a csecsemő Jézust szoptatja a dicsfény nélküli, bekötött ősz, ülő alak, a mint a hajnali napsugár által bearanyozott szerény hajlékban helyet foglal, kizár minden isteni gondolatot és a képnek modern jelleget ad. Mária-Jézus anyja Dagnannak nem egyéb mint az örök anyaság szimboluma, mely általa nyer megtestestülést. Szívesen meglátnunk Mersan képe után ez alak előtt is, melynek realitása igaz és megható. — Dawantnak „*Szt. Julián* bárkája“ pedig épen messze áll attól, a mit szent képnek nevezünk s ha a dicsfény nem mutatná a hajókázónak szent voltát, bizony nehezen hinnők el.

Nem tudom, hogy a vallásos képek közé sorozzame Henri Lévynek, *«Zsidó husvét»* című művét. Egy lámpa által megvilágított asztal körül ülnek a gyermekek és unokák, élükön a családfővel, ki megtörvén az élesztő nélküli kenyert, e'mondja a szent imát: „Ime itt van a nyomoruság kenyere, melyet apáink ettek Egyiptomban. A ki éhes, jöjjön és egyék velünk; jöjjön a szűkölködő és a száműzött és ünnepelje velünk a husvétet. A családfőtől balra, a tradícióhoz hiven egy teríték áll üresen előtte borral telt pohár a próféta számára ki láthatatlanul van jelen a gyülekezetben

Jobbra és balra ülnek a család tagjai, köztük a szentírás által jelképezett négy gyermek: az okos, az ártatlan, az együgyű és a hitetlen; a nagypapa mellett áll a házi leány, kezében a mosakodó tállal és kancsóval. — Ez a tárgya a „Nagy Károly diadala” szerzője legutolsó művének, mely különösen a jól választott típusok, a fénynek és árnynak helyes kidomborítása által válik ki. H. Lévy talán az első a francia történeti festők között, a ki sohasem áldozza fel a színek javára a rajz szabályait vagy a kompozíció logikai követelményeit.

Bonnatnak *«Saint-dénisi martirja»* átmenetet képez a vallásos és a történeti képirás között. Bonnat, ki az utolsó időben egészen az arckép-festésnek élt, igen ügyeseu oldotta meg a tárgyat, mely könnyen válhatott volna torzképpé. A szent, ki saját lenyakazott fejét tartja kezében, tökéletes, a tüzes csillag, mely nyaka körül hinti fényét, nagyszerűen van kigondolva, hogy a jelenet természetfeletti részét jellemezze és palástolja ama szándékot, mely a levágott törzset mozgásra kényszeríti. A felhőkből alászálló angyal, kezében a pálmával és koszorúval, jól illik a kompozíció öszhangjához. A kép mindenestire Bonnat tehetségének emelkedését jelenti s egyike a szalon legkiválóbb műveinek.

Még kevesebb hivatást számlál a mitológia. Igaz, hogy elég volt már az öreg olimp családságaiból és igaza van a kritikának, ha arra ösztönzi a fiatalokat, hogy azt fessék, a mi előttük van. A régi hősidőkből kölcsönzött tárgyaknak egyedüli előnyük az, hogy alkalmul szolgálnak a meztelen testek tanulmányozására. A megdicsérhető művek közül egynehányat még kevésbé ismert festők állítottak ki, kik köszönetet érdemelnek, a miért nem siettek magukat a könnyű és jövedelmező művészet karjaiba vetni; mások, már ismert kitűnőségek e nagy és szolid művészethez való visszatéréstükben új erőt gyűjtenek vagy mesteri voltukat mutatják be. Ez utóbbiak között említhetjük Bouguereau-nak *«Forrássá változtatott Bibliáját»*, mely hibátlan rajzával és gyöngéd modeljével bájolja el nézőit; Fleurynek *«Lédája»* a legszebb világításban tünteti fel a női test tehetségét és szobrászi vonalait. Fal uőre szobrász egy gyönyörű csoportot állított ki: *«Acis és Galatea»*. A szerelmes pár a fűben heverész és a fuvolásban gyakorolja magát, telve ártatlansággal és a fiatalság üdeségével; ekkor hallják Polifómiát, a mint a tenger nimfáját üldözi; a szerelmesek ijedsége a legnagyobb természetességgel van visszaadva! nincs szebb, mint Galatea ama mozdulata, mellyel karját a pásztor nyaka köré fűzi. Távolságban találjuk Weisznak *«Szerelmes oroszánját»*, egy meztelen nimfa alakjában, a mint az állatok királyával enyeleg egy draperiákra hajolva, melyet leejtett; Janetnek *«Utolsó serlegét»* egy sziklához támaszkodó, megittasult bakhansnő személyében, Chassignacnak *«Circé-jét»*, Périnnek *«Magdolnáját»*, Aviatnak *«Zuleikáját»* és Gilbertnek *«Fürdőnőjét»*.

Sorrend szerint következik a diszitó, az ugynevezett dekoratív és történeti képirás.

Puvis de Chavannesnak, a dekoratív művészet nagymesterének *«Ősz»* című képén két fiatal asszony gyümölcsöt szed, egy harmadik idősebb nő ülve szemléli

őket s az anyai meglepedés látszik ajkain. Ez az egész kép, mely telve van kellemmel, mint minden vonás, melyet a szerzőtől birunk, csak hogy hiányoznak belőle a bővebb adatok, melyek a kép teljes megértéséhez vezetnének bennünket.

Brunetnek *«Duguesclin apoteózisa»* s a kép megjegyzésre szolgáltatna okot, de mit mondjunk egy plafondról vagyis egy oly festményről, melyet alulról kellene szemlélőnk és mi kénytelenek vagyunk szemben nézni! Csakis akkor mondhatnánk föléle itéletet, ha a képet, az őt megillető helyről láthatnók. Most csak az izléses rendezést és a mozgást, melyet elárul dicsérhetjük meg.

A *«Munkások hazatérése»* Humberttől és az *«Est»* Legardetól, mindkettő a párisi község tanácstermének díszítésre szánvák. Az első egy bárkát ábrázol, a mint a munkások rajta; este a tulsó partról haza térnek; egész népesoport várja őket a tulsó parton: feleség, gyermek, koma, stb. Helyes csoportosításról, sok józan megfigyelő tehetőségéről tanúskodik a kép, mely a népeletből ügyesen van ellesve. Bájos egyszerűség ömlik el az egészen s nincs semmi, mi a harmóniát magzavarja. A másik kép, az *«Est»*, családi jelenetet ábrázol: a lámpa körül csoportul az egész család: az anya a gyermekektől körülveve, olvas; távolabb a háttérben áll az apa. Az ablakon keresztül látjuk a sötét éjszakát. A hatás itt inkább festői, de a családi jelleg azért feltalálható, ámbár kevesebb sikerrel van megoldva, mint Humbertnél.

A dekoratív képirókkal egyetemben beszélünk kellene még ama művekről melyeknek rendeltetése a különféle módon való sokszorosítás, vagy tapéták által, vagy mozaik kivitelben, vagy a porcellánra való festés, az u. n. keramika által. Most csak egy ily példányt látunk e nemből s ez Ehrmannak *«Kézirata»*. Az állam megrendelése és gobelinre lez Kivive Pendautja lesz a szerző *«Nyomatott»* című darabjának, mely most van a gyárban munkában. E két darab a Bibliothèque National termét fogja díszíteni. Az első, mely most nem lett kiállítva, mint mondják női alakot ábrázol, a mint egy sajtóra dől s kezében tartja a kijövő papirdarabot; a másik, mely a Champs-Elyséesben most látható, ugyancsak egy női alakból áll, mely elegánsul van öltözve; karjai és keble meztelenek; épen befejezte a Kopasz Károly féle híres biblia czimlapjának festését; mellette hevernek a zsámolyon költői rendtelenségben: ecsetek, viz, bekötött könyvek, arkivumok, szóval mindaz, a mi a dolog jellegzésére szükséges. A *«Kézirat»* személyesítője nem viseli magán az idő jellegét, sem a típus keresettsége, sem az öltözet részletei által; úgy látszik, hogy egy középkori hősnő nem igen tudta volna magát öszhangzásba hozni a terem általános díszítésével, a hol helye lesz. Ehrmannak meg kellett elégednie azzal, hogy egy 14-ik századbeli kolostor arkádjai által jelölje az időszakot. Aszinezés széles alapon nyugszik, mint a hogy az ilyen munkához szükséges. A mű, ha egykor kivitele kész lesz, díszére fog válni a francia gyáraknak valamint a művészeknek, ki az alakot hozzá szolgáltatta.

R-i P. J.

A lélek tükre.

Alig van rajtunk valami, a mit a jellemfejtők kísérleteikre fel ne használtak volna. Még az ember járásából is következtetnek jellemére. A kullogó járást ravasznak, az ugráló léptűt érzéki természetűnek gyanítják és így tovább. Mások a nevetésből következtetnek a jellemre. A nyiltszívű nevetése haha, a ravaszé hehe, a szarkasztikus természeté hihi, a nyers emberé hoho. Mások a haj színében látják az embert. A szelid embert szőghajúnak képzelik s hogy a vörös hajról mit tartanak, eléggé ismeretes. Az is tudvalevő, hogy a sasornnak erélyt, a fölfelé hajlónak érzékiséget tulajdonítanak. Meg mások kártya mellett tanulmányozzák felebarátaikat, vagy hangjokból, melyet Schakespeare a szív zenéjének mondott, következtetnek lelkületére.

A kövér embert jó lelkiösmeretűnek, a soványt szenvedélyesnek mondják és így tovább, nem is említve Lavater és Gall hiveit, a kik a koponya alkotásból és az arcvonásokból itélik meg a jellemeket. Legujabban egy új tudomány keletkezett, a grafológia, mely az emberek szellemi és erkölcsi világára írásmódjukból von következtetést s ha a tapasztalatra hivatkoznak, talán nem is minden alap nélkül. A nők vékony, hosszú betűi, Bismarck erőteljes, vastag, szögletes, vagy a tevékeny emberek apró színű egyforma írása megannyi kifolyása jellemüknek.

De azért az írás sem igazán a lélek tükre. Ezt az elnevezést semmi sem érdemli meg jobban, mint a szem, melyet a közvélemény nem hiába nevez régóta így. Nincs oly érzés és indulat, az emberi léleknek nincs oly hullámverése, melyet a tekintet ki ne fejezne, úgy hogy a szemet nemcsak a látás érzékének kell tekintenünk, hanem az érzelemének is. A nézés az emberi kedély hőmérőjének higánya, mely bensőnk hőmérsékének fokát mutatja. Azt mondtam, a nézés, mert a szemből magából, illetőleg színéből következtetni a jellemre erős tévedés. Láttam én már gyilkos nézésű kék s ábrándos, szelid tekintetű szürke vagy fekete szemeket s azért ügyes rimjátéknál nem tarthatók egyébnek Bodenstedt ismert sorai:

Ein graues auge
Ein schlaues auge,
Des auges blaue
Bedeutet treue.
Doch eines schwarzen aug's gefunkel
Ist stets wie Gottes wege dunkel.

Egy ehez hasonló francia rimjáték a szürke szemről sokkal jobban vélekedik:

Yeux bleu: les cieux
Yeux gris: le paradis,
Yeux noirs: les purgatoires.

Nem a szem színe, hanem a szemben levő kifejezés az, a mi a lelki állapotot fotografálja, a mi a lélek tükrének nevezhető. Sokszor egy pillantás elég arra, hogy valakit örökre megszeressünk vagy örökre meggyűlöljünk. A szemben van az a mondhatatlan valami, a mi mindjárt az első tekintetre megnyerőleg vagy visszataszítólag hat ránk. Sőt nemcsak ránk emberekre, hanem még az állatokra is van hatással az emberi tekintet. Bizonyos állatszselidítőkről és vadállatok elé dobott elítéltekről beszé-

lik, hogy egy tekintetükkel megfékeztek az ugrásra készülő oroszánt, a mi, bármily csodásnak látszik, épen nem lehetetlen. Némely kigyókról az a hiedelem, hogy szemikkel büvölik meg kiszemelt áldozataikat s eléggé ismeret-s a baziliszkusról szóló monda is. E mesemadárnak állítólag oly tekintete volt, hogy az, ki egyszer ránézett, el volt veszve.

Hogyne volna tehát nagy hatása az emberi szem nézésének az emberre! Ki ne hallotta volna a Meduza-fej mitoszát, vagy azt a szép régi német regét a Baccharachnál lakott aranyhaju leányról, Loreleyról, a ki nézésével a férfiaknak, a kik belé szerettek, halált okozott! Lenaunak is van egy nagyon szép költeménye, a Szomoru szerzetes, melyben a szem nézésének csodás és sokszor megrontó hatalma meghatóan nyilvánul, még pedig e hatalmat itt férfiú férfiúra gyakorolja, tehát nem is forog fen a nemi különbség esete. Egy svéd szerzetes tó partján találkozik egy lovaggal s oly szomoruan néz rá, hogy a lovas egészen e tekintet varázsa alatt áll; de még lova is meg van igézve s bele tántorog a tóba.

Még egy szép példa arra, hogy a szem csakugyan a lelki világ hullámozásának a kifejezője. A századok legendáinak egyik legszebb darabjában, a Lelkiösmeretben a szem szimbolizálja a testvérgyilkos Kain rossz lelkiösmeretét. Kain, lelkiösmereti furdalásoktól kinezva, a föld alá rejtezik a világ elől, de az égen ott is látja azt a sötét, ijesztő nagy szemet, mely éjjelnappal, ébren és álmában folyvást reá mered.

Költők, pszichológok egyáltalában nagy dicsérői, tanulmányozói a szemnek. A szeretett nő pillantása hány ezer versben volt már magasztalások tárgya! S mi mindennek nevezték el már a szép női szemeket! Csillagoknak, fekete napoknak, égtől el szakadt egeknek, ibolyáknak, pokol kékes lángjának, buzavirágnak s isten tudja még mi mindennek! A prózairó, mint a ki józannabb kifejezésekre van utalva, beszél nedves fényben uszó, fekete fényben ragyogó, meleg szelidségben derengő szemekről, jelezvén ez által egyszersmind a leirt nő lelkületének alapszínét.

A pszichológ meglátja a szemben az örültség első rezdülését, a félelem, rettegés, zavar, nyugtalanság, kapzsiság, könyörület, emésztő sóvárgás, fájdalmas lemondás, égő hevülés, harag, bosszu, türelmetlenség, remény, kétség, szerelem, gyűlölet felvillanását s Lavater és Gall összes tanulmányánál bizonyára többet ér tanulmányozni a szem tekintetének kaleidoszkopszerű változását, melyből, ha egyébre nem, legalább a pillanatnyi lelki állapotra majdnem biztossággal lehet következtetni. — A tükör lehet rossz, de egészen nem csal meg soha; a szemet pedig méltán nevezték el a lélek tükrének.

S P O R T.

Lótenyésztés és versenyek.

A budapesti tavaszi ügetőverseny-meeting megnyitó napját, május 31-ét, érdekes futamok, pompás idő és telt tribünök jel-

lemeztek. — A tétversenyben Serafine folyton vezetve könnyen nyert, a 3000 frankos nagy tenyészversenyben pedig érdekfeszítő küzdelem után Dami érkezett be elsőnek. — A nemzetközi egyes verseny díját a világhírű Amber gyönyörű ügetéssel és nagy tételönnyel vitte el. A tétverseny kettős fogatai közül Dandy—Tüzes játszva nyertek, míg az eladó egyes versenyből Slawny került ki győztesnek.

A második versenynap e hó 4-én nem kisebb érdeklődés és nem csekélyebb közönség mellett folyt le, mint az első, sőt elmondhatjuk, hogy rég volt az ügetőpályának ehhez hasonló váratlan eseményekben gazdag és minden tekintetben sikerült napja. Mindjárt az első futam eredménye nagy szenzációt keltett. Amber idő ellen egymaga futott s a pályát 2 perc és 7 mp. alatt tevé meg, holott a kitűzött idő 2 p. és 14 mp. volt. Gyönyörűen ügetett be a célhoz. Budapesti pályán ilyen recordot még egy ügető sem ért el és a minden várakozást felülmuló eredmény nagy feltűnést keltett. Serafine biztosan megnyerte a csikódíjat három vetélytársa ellenében, míg az erre következő Matschban Dessewfy gróf Margit-Röpits fogata győzött nagy meglepetésére azoknak, kik biztosra vették a Révay Gyula fogatának elsőségét. *Bálvány* fényesen verte le a belföldi tenyészversenyben Dami, az ügető Derby győztesét, mely határozottan rossz második volt, az ügetőverseny díját pedig Dandy könnyen vitte el. Az eladóversenyben Andal lett győztes.

A budapesti tavaszi ügetőversenyekhez. Az utolsó versenynap e hó 7-én volt, a melyről elmondhatjuk, hogy a budapesti ügetőpályán még nem folyt le oly érdekes küzdelem, mint a minő a (3000 franko-) fővárosi díjért fejlődött ki. A verseny ötszakaszú volt, melyben a nyerőnek háromszor kell elsőnek beérkeznie. Pálya minden indításnál négyszer körül. Indult két ló. Az ötödik heat után matschra indult Andal és Prigoschy (oroszmén), mert mindenkét két-két futamot nyert az ötből. Győztesnek Prigoschy került ki. — A tétversenyben Pitsch Károly „Fanny“-ja lett első. Az érdekes futamokat fiaker-verseny zárta be.

A lóversenyek eredménye. A bécsi Derby napjáig az idei Ausztriában és Magyarországon tartott lóversenyek a következő eredményt tüntetik fel: Nyertek: Hunyady és Sztáray grófok 41,215 forintot, Söllinger kapitány 22,465 frtot, Springer báró 21,690 forintot, Mayer Arthur lovag 11,206 frtot, Fesztetics Tasziló gr. 11,075 frtot, Jákey kapitány 10,095 forintot. Az egyes lovak az alábbi összeget nyerték: Buzgó 33,160, Vinea 9300, Atheist 8160, Millerjung 6041, Kunst 6020, Kegyur 5200, Italy 4670, Newbrook 4486, Charley 4140, Edgar 4095, Matador 4065, Fortunio II. 4005, Daniel 3520, Kate Greenaway 3500, Excelsior 3475, Valentin 3420, Patria 3290, Valerianus 3175 frtot stb. Legtöbbet nyertek a Kisbér ivadéakai.

A francia Derby e hó elsején dőlt el. Az eredmény a következő: Prix du Jockey-klub 50,000 frank, távolság 2400 méter. A főkérdés az volt, vajon Xaintrailles a favorit indul-e, vagy sem. Minthogy Xaintrailles-t az angol Derbyben fogják indítani, nem jelent meg a startnál. — A Der-

byt ennek következtében *Reluisant* nyerte meg, *The Condor* második, *Extra* harmadik volt; utánuk *Tourterelle* és *Lapin*.

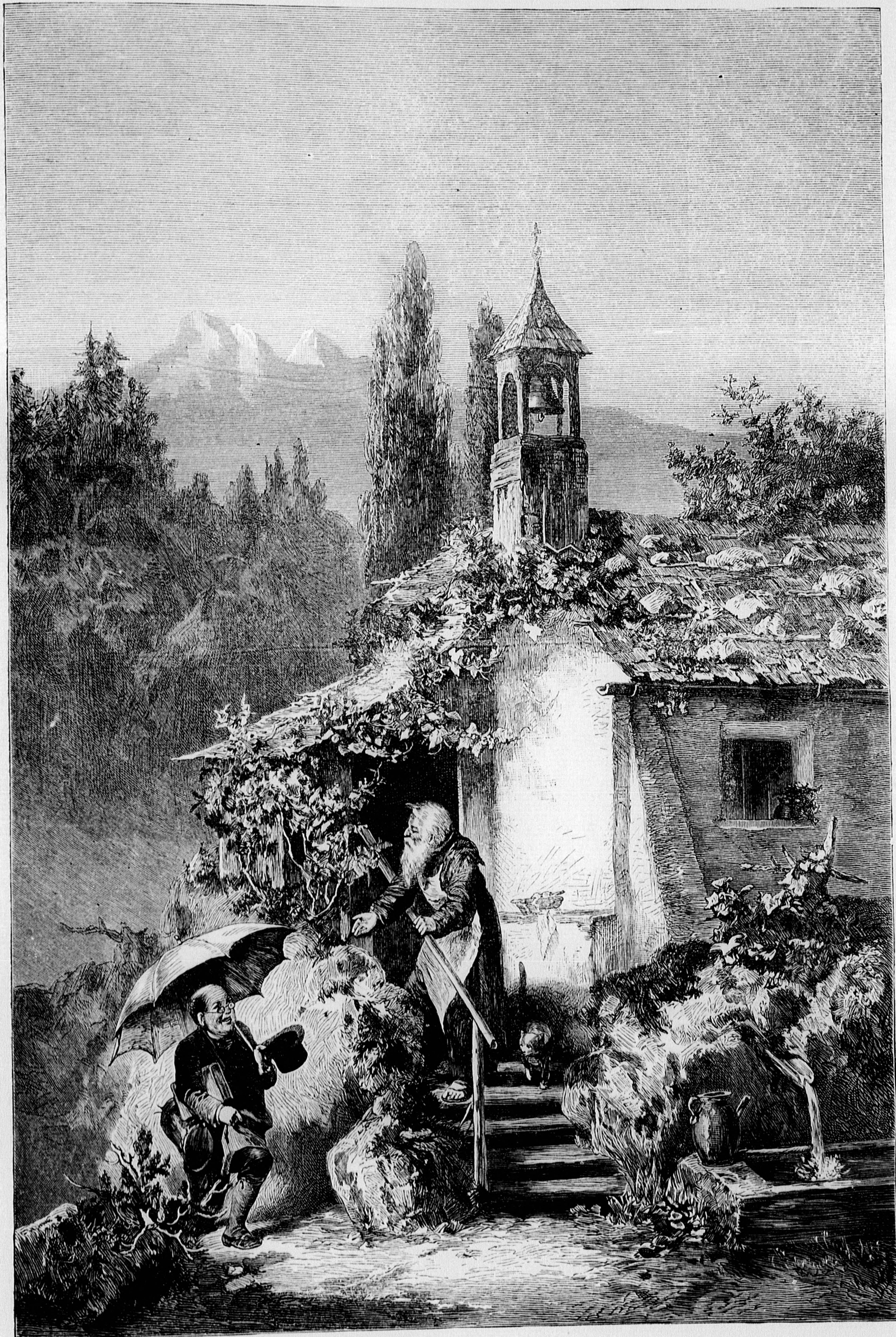
Vadászat és lövészet.

A trónörökös vadászata. A trónörökös zimonyi vadászatának minden várakozást felülmuló bő eredménye volt. A Szávában visszamaradt hajótól meglehetősen távolban, az Obredska ér balpartján egy magasban fekvő tisztáson volt felállítva négy kisebb sátor, egy ötödik — a többinél nagyobb — konyhának volt berendezve. Az egész vadászat kitünően volt rendezve. Kora hajnalban indult a társaság a vadászatra, mind a négy vadász külön-külön kis csónakban egész közel eveztetett a nádasokhoz, honnan nagy számban repültek fel az ott fészkelő madarak: gémek, szalonkák, tarvarjak stb. E vadakból sok százat lelőttek. Délben csak rövid időre szakította meg a társaság a vadászatot; egyik sátorban megebédeltek és azután ismét folytatták a vadászatot egész naplementig. Néhány óráig azonban nem vizi szárnyasokra, hanem e vidéken gyakori kőszáli sasokra állottak lesbe, melyek már néhány nappal azelőtt kitett lóhús következtében gyorsan egy bizonyos helyre szoktak és a trónörökös két szép példányt le is lőtt. A társaság szombaton ismét már korán reggel indult vadászatra és sok vizi madarat lőtt. Este visszajöttek a sátortelepbe, hol indulásra készen már minden össze volt csomagolva; a vadász-zsákmányt külön kocsikra rakták. Ő fensége ismételve kinyilatkoztatta, hogy a vadászat eredményével rendkívül meg van elégedve. A Kupinovo környékén lőtt szárnyasok egy részét, 40—50 vizi szárnyast és 4 kőszáli sast Hodek ott lent a helyszínén preparálja és azután Bécsbe viszik, a hol ki fogják tömni.

Országos lövész-egyesület és lövész-ünnepély. A budapesti lövészegyesület fáradozásait siker koronázta: május 24-én megalakult az országos lövészegyesület. — A gyűlésen 19 vidéki egyesület küldöttei jelentek meg és az alapszabály-tervezetet némi csekély módosítással elfogadva, lelkesedéssel járultak amaz indítványhoz, hogy a szövetség védnökéül a király ő felségét kérjék fel. — Egyhangulag megválasztották Radocza Jánost elnöknek, Haeffner Ernőt és Albach Jánost alelnököknek és Tóth Aladárt jegyzőnek. — A megalakulás után azonnal kezdetét vette az országos diszlövészet, mely négy napon át folyt. Kilencvenhárom lövész szállott sikra a király, a főváros, a lövéstársulat és magánosok által adott összesen 82 díjért. — A négy nap alatt mindössze 25,110 lövés esett. A díjakat Radocza János főlövész-mester szép beszéd kíséretében osztotta ki, megemlékezve azoknak érdemeiről, a kik a magyar országos lövészegyesület megalapításán fáradoztak. A diszlövészet eredményei a következők:

A király cél táblán 3410 lövést tettek 255 méternyi távolságról. Az első nyere-ményt, értékes serleget *Török Sándor*, a temesvári lövéstársulat tagja nyerte, 87 foku lövéssel. A második díj, értékes ezüst serleg drágakövekkel kirakva, *Králik J.*-nek jutott, 94 foku lövéssel.

A Budapest mezei cél táblán 4140 lövést tettek 255 méternyi távolságról, az első

JÓ REGGELT KIVÁNOK !

díjat, értékes ezüst kávékészletet Stadler Sándor kassai főlovászmester nyerte. A második díj, értékes ezüst serleg Králik J. temesvári lövésznek jutott.

A *Budapest álló céltáblán* 9960 lövést tettek 135 méternyi távolságról. Az első díjat, értékes Kirner vadászfegyvert Schultz Albert fehértemplomi lövész nyerte el.

A *közönséges mezei céltáblán* 8740 lövést tettek 255 méter távolságról. Havas Sándor díjat, értékes ezüst serleget, Belházy Jenő kassai lövész nyerte.

Az *álló céltáblán* a négy nap alatt 9960 lövést tettek 135 méter távolságról. A díjak közül Milutinovics D. Sz. fehértemplomi lövésznek jutott az első.

A *pisztoly céltáblán* 3000 lövést tettek 39 méter távolságról. Az első díj, Harsányi István ajándéka, Tóth Aladár sz.-fehérvári lövésznek jutott.

A *találó díjakból* kaptak: Belházy Jenő kassai lövész az első, értékes ezüst serleget, Schultz Albert fehértemplomi lövész a másodikat.

Az *álló céltáblán*, Müller József aradi lövész kapta az első díjat, Herczeg Péter által ajándékozott ezüst serleget.

A *pisztoly céltáblán* Tóth Aladár székesfehérvári lövész kapta az első díjat.

A dícsőség nagy része a temesvári lövészegyesületnek jutott, melynek két tagja megnyert két király-díjat s azonkívül számos kisebb díjakat. A budapesti lövészek közül kevesen nyertek; a jutalmak nagy részét a vidékiek vitték el.

Atletika.

— Rovatvezető: Vermes Lajos. —

A köveskálai vasparipa és atletikai versenyek óriási nézőközönség jelenlétében folytak le. A versenyek eredménye a következő: Gyaloglás 5 km. 12 nevező közül az ezüst érmet Krausz M. nyerte meg 29 perc alatt, jó második Kaszás J. volt 30 p. 30 mp. alatt. A kezdők vasparipa versenyében a 2 km. távolságot erős küzdelem után Balog B. 7 p. alatt nyerte el, Dankovszky Gy. 7 p. 2 mp. alatt második. Akadályfutás 1000 m. 8 akadállyal, Bély M. 4. p. alatt ezüst érmet és elnöki díjat, Krausz M. 4. p. és 5 mp. alatt bronzérmet nyert. Távugrás magas sulydobással Vermes L. 811 erőponttal első, Szafka M. 783 erőponttal második, Drózer M. 730 erőponttal harmadik lett. Nagy vasparipa verseny, távolság 5 km. Az ezüst érmet és tiszteletdíjat Kaszás István kapta, 15 p. 30 mp. alatt érdekes küzdelmet fejtve ki Vermes Lajossal, ki górugrany gépével 30 perccel később mint második lett díjazva. Nagy sikerverseny. Távolság 3200 m. Vörösmarty M. tiszteletdíjat és ezüst érmet 11 p. 30 mp. alatt kapott, Kampis L. erős küzdelem után 14 p. 45 mp. jó második. Sulyemelésben Vörösmarty Mihály győzött. Kardvívásban Bély Mihálynak jutott a díj. Művasparipázásban Vermes L. tapsokat aratott. Rudugrásban Vermes és Bély között 3 m. magasságban holt verseny volt. Nyújtó tornázásban Kampis L., Brózera M. és Dankovszky Gy. cserfakoszorúkkal és rózsacsokrokkal lettek kitüntetve.

Az országos disztornázásra, mely június hó 28-án lesz, a kiállítás területén ja-

vában folynak az előkészületek. A disztornázásban közel 600-an fognak résztvenni. Harminczegy torna-egyesület jelentette be az ünnepélyt rendező bizottságnál részvételét.

Regatta. Az e hó 20-án Budapesten tartandó evezőversenyre a versenybizottság következőleg alakult meg: versenybíró Fülöp Kálmán, pályabíró Grill Rikárd, indító Kicsán Zsiga, időmérnök Csizik Béla és Németh László, pénztárnok Nérey Ödön. Versenybizottsági tagok: Radisits György, Lisznyai Tihamér, Dussóczky Károly, Mézáros Ferencz, Pálföldy Lajos. A nevezések határideje már lejárt. Neveztek: I. Nemzetközi skiff-verseny. 1. „Wiener Ruder Club, Pirat“, 2. „Turner Ruder-Club, Bécs“, 3. „Neptun“ budapesti evezős-egylet. II. Négyes, kormányossal (autr. gig.) 1. „Neptun“ budapesti evezős-egylet. III. Klinkerskiff, 1. „Neptun“ budapesti evezős-egylet. IV. Kettes (autr. gig.) nem történt nevezés. V. Négyes, kormányossal (legjobb hajók). 1. „Neptun“ budapesti evezős-egylet. A II, III, IV. és V. szám nevezések hiánya miatt elmarad. A hazai evező egyesületek közül tehát egyedül a Neptun tagjai fognak versenyezni, a többi evező egyesületek az idén egészen visszavonultak. Miért, azt nem tudja senki. Annyi bizonyos, hogy az idei regatta nem hoz ránk dícsőséget.

Vitorlás-yachtok versenye a Balatonon. Érdekes regatta folyt le pünkösdi hétfőjén a Balatonon. Az ott állomásozó vitorlás-yachtoknak nagyobb része hazai főuraink tulajdona. A regattát már reggel 7 órakor mozsárlövészek jelezték. Összesen 7 jármű volt nevezve, u. m.: Hableány, Olyan nines, Jolánta, Arany ember, Sárga rózsza és Florida. A hajók felvont lobogókkal d. u. 1 órakor egymás mellé állottak s pont fél 2-kor, a harmadik mozsárlövésre kiindultak a kikötőből. Gyönyörű verseny fejlődött ki. A vezetésért eleinte Vészmadár s a Hableány erősen küzdöttek egymással; de már az első buóynál elmaradt a Hableány és hátrányban is volt mindvégig. 3 óra 7 perczkor dördült el az első ágyú, mely a hajók beérkezését jelezte. Ekkor ért a Vészmadár a kikötőbe. A többi a következő sorrendben vitorlázott be: Jolánta 3 óra 12 perczkor, Olyan nines 3 óra 32 perczkor, Arany ember 3 óra 32 percz s néhány másodperczkor és végül a Hableány 3 óra 35 perczkor. Florida közbejött akadály miatt nem indulhatott, Sárga rózsza pedig az első körut után elmaradt. A yachtok által megtett ut 30 angol mértföldet tesz ki. A partokon álló nagyszámú néző közönség mindegyik hajót élénk éljenzéssel fogadta. Ez alkalommal mutatták be először ügyességüket az új angol yacht-matrózok, kiket Young Richard Angolországból hozatott a Balatonra. A jutalomdíjakat (öt volt kitűzve), a melyeket köztük kiosztottak, meg is érdemelték. A július és augusztus hónapi nagy regattákon, az ez alkalommal versenyzett vitorlásokon kívül még 8 újabb yacht is be fogja mutatni képességét.

„A budapesti kerékpár-egyesület“ e hó 29-én a fővárosi versenyterén nemzetközi vasparipa versenyt tart.

ÁLTALÁNOS SZEMLE.

UDVAR és ARISZTOKRACZIA.

Ő felsége a király e hó 7-én tíz napi tartózkodásra, a királyné látogatására Fe'dafingbe utazott.

Izabella spanyol infanszó, Mária főhercegasszony és Rajner főherceg nagyszámú kíséretükkel több napon át fővárosunkban tartózkodtak. Ő felségeik többször igen behatóan megtekintették kiállításunkat s itt számos megrendelést tettek. — Izabella főhercegnő szigorú inkognitóban utazott Girgenti grófnő neve alatt. Ő felségeik társaságában volt egy urhölgy, kit környezete oly megtiszteltetésben részesített, minő csak királynőket illet meg s ebben sokan Izabella volt spanyol királynőt vélték felismerni.

Mária Terézia főhercegnő, Károly Lajos főherceg neje és Anna infanszó, a braganzi herceg neje e hó 8-án Budapestre érkeztek és több napig itt maradnak, hogy a kiállítást tüzetesen megtekintsék. A magas vendégek kíséretében van Pejacevics gróf főudvarmester és Zichy grófnő udvarhölgy.

Milán szerb király e hó közepéig marad Bécsben s azután az ischli fürdőbe utazik.

Gulese herceg Rómából több napon át Budapesten tartózkodott kiállításunk megtekintése végett.

Chorínszky Miklós gróf és Berzeviczy Ádám a múlt hó utolsó napján Bécsben a máltai rend lovagjaivá lettek.

Esterházy Pál gróf attaché-vá lett kinevezve. A fiatal grófot, ki még csak 23 éves, Londonba fogják áthelyezni.

A Pálffy család hercegi és grófi ágai közösen elhatározták, hogy családi levéltáraik történelmi nevezetességű okmányait közzé fogják tenni.

Zichy Ágost gróf fiúmei kormányzó múlt hó 27-én fényes táncestélyt adott, melyen mintegy háromszázan vettek részt.

Halálozások. *Károly* Antal hohenzollerni herceg a romániai király atyja e hó 2-án elhunyt. A herceg 1811-ben született s a megváltozott politikai viszonyok miatt 1850-ben volt kénytelen lemondani az uralomról. Kárpótlásul azonban megkapta a „királyi fenség“ czímet s részesévé lett a porosz királyi hercegek jogainak. Három fia közül Károly herceget 1866-ban megválasztották romániai fejedelemmé. Az elhunyt holttestét Sigmaringenben helyezték nyugalomra. Bécsben nyolcz napi udvari gyász lett elrendelve. — *Róbert* orléansi herceg, Chartres herceg legidősebb fia Saint-Firminben meghalt. — *Thurn-Taxis* Maximilián herceg e hó 2-án Regensburgban elhunyt. A boldogult, ki még csak 23 évet élt, unokaöccse volt Erzsébet királynénak. — *Hajnácskői Vécsey* Angelika grófnő e hó 4-én Bécsben elhunyt.

Esküvők. A bécsi fogadalmi templomban e hó 3-án vezette oltárhoz *Seilern* Gyula gróf *Pejacevich* Terézia grófkisasszonyt, Pejacevics László gróf leányát. — Junius 6-án *Auersperg* Ede herceg tartotta esküvőjét *Schönburg-Hartenstein* Mária hercegnővel, Schönburg-Hartenstein Sándor hercegnek, az osztrák urakháza alelnökének leányával. — *Goluchovszki* Agenor gróf e hó 3-án tartotta esküvőjét *Murat* Anna hercegnővel Párisban. A rendkívül fényes menyekzőn a párisi arisztokraczia igen nagy számmal volt képviselve. Az egyházi szertartást Rende nunczius végezte, ki szép beszédet olvasott fel.

* * * Egy kimaradt főrendiházi tag. Nem tudjuk mire vélni azt a körülményt, hogy Zay Albert gróf neve a főrendiház 21-es bizottsága által összeállított s adóczenzu-

saiknál fogva főrendiházi tagoknak marad főurak névsorából kimaradt. I évedésnek alig lehet ezt tartani, midőn köztudomású do'og, hogy a Zay-család már 1560-ban elnyerte az örökös báróságát, hogy alig van nálánál egy-két régibb főuri család az országban, midőn a Zay névre tesz figyelmessé az országos kiállítás is, melynek egyik díszét képezik a zaj-ugróci faművészeti műhely tárgyai, a mely műhely felállítása és virágzása Zay Albert grófnak mint vezetőjének érdeme, midőn az egész felvidéken alig van ismertebb főuri név a Zay grófokénál s midőn Zay Albert gróf egyedül Trencsénmegyében 8613 forint adót, tehát a cenzusnak csaknem háromszorosát fizeti. — Reméljük, hogy a 21-es bizottság igyekezni fog ezt a hibát maga jóvá tenni s nem fogja bevárni a szerénységéről ismert gróf felszólalását.

EGYHÁZ.

A VII. Szt. Gergely pápa halálának nyolczszázados évfordulója alkalmából tartott ünnepélyek egész Olaszországban és főképp Rómában nagy fényvel mentek végbe. — A hírek mindenfelől a résztvevőknek nagy számáról szólnak, mi a katolikus érület kiterjedt és meggyökerezett voltáról tesz tanuságot. Bármennyire igyekezett is az olasz kormány a hívőknek az ünnepélyekben való részvételét megakadályozni, a pápaság fénykora emlékének impozáns megülvésével az olasz nép nagy része azt fejezte ki, hogy a mai állapotok épen nem egyeznek meg Olaszország lakóinak közérzetével.

Urnapija. A főváros katolikus lakossága ez idén is a szokásos buzgósággal és ájtatossággal vett részt az urnapi istentiszteleten. Derült verőfényes reggel, igazi szép nyári idő kedvezett a körmenetnek és a szabad ég alatt megtartott istentiszteleteknek. Különösen a budavári helyőrségi templomban folyt le az isteni tisztelet nagy külső fényvel, sok egyházi, világi és katonai kitűnőség jelenlétében.

Roman Miron uetrrpolita junius 16-ára rendkívüli zsinatot hívott egybe Nagy-Szebenbe. A zsinat napirendjére a vallásügyi miniszter ama végzésének tárgyalása van kitűzve, melyet az alsóbbrendű papság segélyezésére az állam által engedélyezett összegnek felosztására vonatkozólag hozott.

A franciaországi katolikusok tizenegyedik évi közgyűléseket a közelmúlt napokban nyitották meg. Ő szentségétől a pápától apostoli áldást kérve tanácskozásukra. Ő szentsége azonnal táviratilag válaszolt, mire a közgyűlést, melynek tárgyát számos fontos egyházi kérdés megvitatása képezi, megnyitottnak nyilvánították.

Prágai herczegéreké Schönborn Ferencz gróf budweisi püspök nevezett ki. Az új érsek 1844. jan. 24-ikén született; fia az 1831-ben elhunyt gróf Schönborn Ervinnek s öccse gróf Schönborn Károlynak az osztrák urakháza tagjának és gróf Schönborn Frigyes morvaországi helytartónak. Családjá öhajának engedve, a katonai pályára lépett s az 1866-iki hadjáratban részt is vett. — Nemsokára azonban hajlamának és érzett hivatottságának engedve oda hagyta az egyéniségével ellenkező pályát s az egyház szolgálatába lépett, teljes odaadással szentelve magát annak, a mit ifjú korától fogva öhajtott. Theológiát Insbruckban és Rómában végezte s 1873-ban fölszentelték. Több éven át volt pláni káplán, utóbb aligazgatója lett a prágai papnevelő-intézetnek, s e hivatalát megtartotta mindaddig, míg kinevezték budweisi püspökké. A fényes múltú s a jelenben is nagy jelentőségű

prágai érseki szék betöltésekor nem eshetett volna érdemesebbre a választás, mint az erélyéről ismert budweisi püspökre.

Személyi hírek. Dr. Samassa József egri érsek ő exzellenziája mult hó 31-én Hevesben osztotta ki a bérmálás szentségét, hol ez alkalommal számos küldöttség is tisztelgett az érseknél. — Császka György szepei püspök bérmálási körútra indult s a szeretett főpapot mindenütt ünnepélyességekkel fogadják. Különösen lelkes ovációkban részesült Gácsországból visszatértében a határszélen, hol 300 főből álló lovas bandérium és számos testület küldöttsége üdvözölte.

Zalka János győri püspök a soproni szt. Jakab-kápolna restaurálási költségeinek fedezésére 500 frtot adományozott.

Vardaresz, a Bécsben székelő örmény érsek titkára kíséretében Ujvidékre érkezett s az örmény parochiát tüzetes vizsgálat alá vette; Ujvidékről Kalocsára megy Haynald Lajos bibornok-érsek látogatására

HADSEREG.

A nagy vezérkari gyakorlati utazás e hó első napján kezdődött Beck bárónak, a vezérkar főnökének vezetése mellett és három hétig fog tartani. A kiindulás Iglából történik. A kitűzött feladat: a Csehország északkeleti részébe benyomult ellenség a Morvaországban összpontosított hadsereg által elfizendő.

A közös hadügyminiszterium nagy gonddal kezd régi hadtörténeti adatokat gyűjteni s e végből megbizta Gömörly Gusztáv és Spiegel Frigyes századosokat, hogy Budapest levéltáraiban buvárlatokat tegyenek.

A gyalog- és lovas-tiszteknek a hadügyminiszter legújabb rendelete szerint ezután jelen kell lenniök a tüzérség hadgyakorlatain s másrészt a tüzértiszteknek is a gyalogcsapatok lögyakorlatainál. S a mennyiben a csapatok fekvésénél fogva e rendeletnek eleget tenni nem lehetne, az illető tisztek csoportonként gyakorlati utazásokat fognak tenni, hogy az idegen fegyvereknek lögyakorlataiban résztvehessenek.

Az idei őszi hadgyakorlatok színhelye Pécs vidéke lesz.

Honvédségi csapatszemlék. József főherczeg ő fensége körútjában a kassai sátoztábor, a debreczeni honvéd zászlóalj, a marosvásárhelyi összpontosított csapatokat és a fogarasi honvédséget tekintette meg Graef tábornok és Ghyczy altábornagy kíséretében. A beható szemlék alatt ő fensége többször megelégedését nyilvánította honvédségünk felett.

NEMZETI KASZINÓ.

A trónörökös ő fensége e hó első napján rövid itt tartózkodása alkalmával ismét szerencsétlente a nemzeti kaszinót látogatásával. Miután ő fensége résztvett az akadémia közgyűlésén és a kiállítást ismételve behatóan megtekintette, a hatvani-utezai palotába hajtatott, hol örömmel tapasztalták a jelenlevők, hogy mily otthoniasan érzi magát magas vendégük a magyar arisztokraczia eme központjában. Ő fensége a kaszinó egyik éttermében Teleki Samu gróf, Károlyi István gróf és Wohlgemuth szárnysegéd társaságában egy rövid de-jennert költött el, miközben több érdekes epizódot mondott el Károlyi grófnak a legutóbbi zimonyvidéki vadászatból, honnan épen aznap érkezett vissza. A trónörökös e zsákmányban gazdag vadászati kirándulásról leírást szándékozik készíteni és meglehet, hogy a magyar lapok ismét részlesülni fognak ama szerencsében, a melyben a minap, hogy ő fensége megengedi nekik a leírás közlését.

Egy másik magas vendég látogatására is kilátása van a nemzeti kaszinónak. Ez a walesi herczeg, ki, mint maga többször említette, rég öhajta visszaidézni azokat a napokat, a melyeket fővárosunkban töltött és melyeket a kedélyességgel párosult magyar vendégszeretet oly kellemesekké tett ő fenségének. Kiállításunk kedvező alkalmat nyújt erre a koronaherczegnek, ki a jövő hó közepén nyolcz napra fővárosunkba jön. Reméljük, hogy a kaszinó tagjai rajta lesznek, hogy a magas vendég itt tartózkodása alatt termeiket pezsgő élet és vidámság töltse be. Mert ez utóbbiakat ő fensége igen kedveli s azokat — saját állítása szerint — sehol se találta fel oly hamisítatlanul, mint a magyar főurak körében.

* * *

A nemzeti kaszinó a minap tartott választmányi ülésében elhatározta, hogy 1000 frttal az erdélyi magyar közművelődési egylet alapító tagjai közé lép.

IRODALOM.

A magyar tud. akadémia az elnökválasztást május 28-án, negyvenötödik ünnepélyes közgyűlést pedig 31-én tartotta meg. E nőkké csaknem egyhangulag Trefort Ágostont választották meg kire Lónyay Menyhért gróf óta az akadémiai körök folyton mint leendő elnökre gondoltak s kinél a éltőbb férfit valóban nem is találhatnánk e magas tisztre. Az ünnepélyes közgyűlés, melyen Rudolf trónörökös ő fensége is jelen volt, Pulszky Ferencz elnöki meguyitójával kezdődött, mit a titkár jelentése, majd pedig Trefort Ágostonnak Lónyay Menyhért gróf felett mondott nagyszabású emlékbeszéde követett. A közgyűlésnek ez a része képezte annak fénypontját. Végül Fodor József dr. egészségügyi értekezése következett, mi egyszerűsmind befejezője volt az ünnepély programjának.

Petőfi hamvainak felkutatására s egy Petőfi-siremlék felállítására irodalmunk kitűnőségeiből bizottság alakult, melynek élén dr. Török Aurél áll. A bizottság programjába első sorban a segesvári csatamező felátatását vette fel s e czélra országos gyűjtést fog megindítani.

Az Arany-szoba felavatása e hó 6-án ment végbe Nagy-Szalontán közéletünk több kitűnőségének jelenlétében.

SZINHÁZ.

Az operaház műsora a „Mefistofeles“-el gazdagott. E hó 7-ikén adták először az új házban Boito Arrigo ez ismeretes dalművét. Egyes jelenetek, mint a börtöni elismerésre ragadták a közönséget Tuolla Emma k. a. iránt, ki ez este különösen jól volt diszponálva. Gassi Faust szerepében egyaránt elismerést érdemelt játékaért úgy mint énekéért. Ney Mefistofelest személyesítette. Saxlehner Emma aszszony pedig Márta és Pantalís kettős szerepét adta. Az opera új kiállítása rendkívül fényes és hatásos, különösen a görög táj díszletei mondhatók kiválóan sikerülteknek.

A gyapju-uteza színház újdonsága Bavelt és Carré „Utazás a Kaukaszban“ című mulattató vigjátéka, mely legközelebb került színre Párisban s nagy sikert aratott. A darab tele van pezsgő humorral, komikus jelenetekkel s Feleki társulatának legjobb színészei játszik a főbb szerepeket.

Jókai «Aranyemberét» e hó 3-ikán adták először Prágában s a darab itt rendkívüli sikert aratott. Kristyán Tódort Jauner Ferencz játszotta s rajta kívül közreműködtek a darab bécsi szereplői. A távollevő költő nevében a rendező köszönte meg a közönség zajos elismerését.

A Théâtre Français elő fogja adni egy sorozatban Hugó Viktor színműveit.

Bötel Henrik, Mierzvinsky vetélytársa jelenleg Berlinben ragadja el a közönséget. Tünetényszerű hangját a Troubadourban mutatta be. Bötel még igen fiatal ember s így szép jövőre van kilátása.

A meiningeniek Oroszországban fényes erkölcsi és anyagi sikereket arattak. Varsói vendégszereléstik alkalmával elhalmozták őket a tisztelet és rokonszenv számos jelével, ép úgy, mint előbb Pétervárott és Moszkvában. A varsói bevétel 92,0 0 márkát, az összes bevétel 462,000 márkát tesz ki.

MŰVÉSZET.

Benczur Gyula, a festészeti mesteriskola igazgatója legutóbb a bajor király megbízásából vázlatokat készített, melyeket a napokban fejezett be. A vázlatok XIV. Lajos korabeli jeleneteket ábrázolnak. A mester a minap érkekezett Trefort Ágoston miniszterrel a honfoglalás emlékére festendő nagy képe tárgyában, melynek vázlatait a nyáron akarja elkészíteni.

Kossuth Lajosnak Parlaghy Vilma által festett arcképe miután a fővárosban ki volt állítva több vidéki városban lesz közszemlére téve. A kép értékéről nagyon elágazók a vélemények.

Liszt Ferenczet a karlsruhei zeneünnepély alkalmával kitüntetés érte. A nagyherceg a zähringi oroszlánrend nagykeresztjét adományozta neki. Ezenkívül számos egyéb ovációval tüntették ki a mestert.

NYILATKOZAT.

Alulírott ezennel kijelentem, hogy a Szekrényessi Kálmán ur által kiadott «Hon» című hetilap szerkesztésétől visszaléptem s hogy nevezett lappal mindennemű összeköttetést megszakítottam.

Budapest, 1885. június hó.

Festetics Géza gróf.

Engedje meg a t. szerkesztő ur, hogy becses lapja útján tiltakozzam Szekrényessi Kálmán urnak, a „Hon” című hetilap kiadójának amaz eljárása ellen, hogy nevetem lapjának munkatársai közt említi, minthogy én neki dolgozatot nem küldtem, se lapjának munkatársai közé soroltni sem akarok.

Budapest, 1885. június hó.

Vermes Lajos.

Lapunk megjelenési idejét 10-ikére és 25-ikére azért tettük át, hogy a példányoknak a postai kezelés közben való elveszését megakadályozzuk.

Ha igen tisztelt előfizetőinknek egyes példányok hiányzanak sziveskedjenek erről kiadóhivatalunkat levelező lapon értesíteni s a reklamált számokat azonnal megküldjük.

Kiadótulajdonos: **Gr. Kreith Béla.**

Hirdetések

Steinbach Sándor

kárpitos, diszitó és butorgyáros

Budapest, **Ferencz-József-tér 6. sz.**

az **Európa szállóval**

és **lánchiddal szemközt.**

Több száz szoba asztalos- és kárpitos-butor folytonos készletben van.

Képes árjegyzék ingyen.

Fiókküzet: **KECSKEMÉTEN.**

Bullanda Jakab

vállalkozó

kút- légszesz- és vízvezeték-berendezések

műhelye:

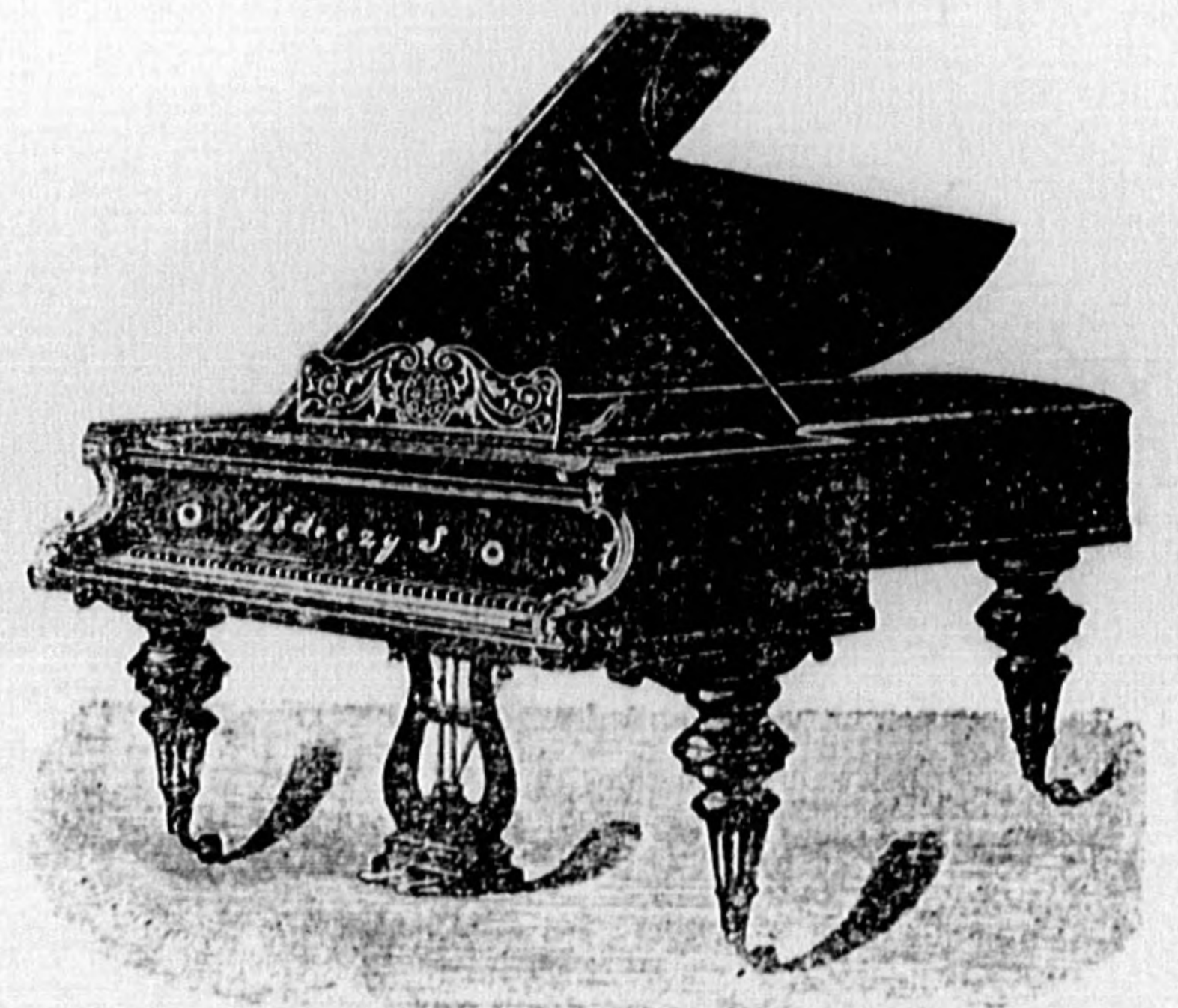
Budapest, VII. Rottenbiller-utca 8. sz.

☛ Vidéki megrendeléseket vagy berendezéseket elfogadok a legolcsóbb áron. ☛

LÉDECZY SÁNDOR

zongoragyáros

hatvani-utca 8. szám

ajánlja a mai válogatott igényeknek megfelelő és dúsan felszerelt zongoráit a n. é. közönség becses figyelmébe. Külföldi és saját gyártmányu hanverseny-, ugyszintén rövid u. n. stuz zongorák a legjobb minőségben és jutányos áron kaphatók. Javítások és hangolások elfogadtatnak és vidéki megrendelések a legrövidebb idő alatt pontosan teljesítetnek.

Id. Müller J.

ürmös-kivonata

Kapható:

Budapest, IV. rostély-u. 5. sz.

tea és finom sütemény-sütődében

az «arany prec!»-nél

valamint az előbbkelő fűszerárusoknál.

Használati utasítás

a legjobb minőségű ürmös előállítására, mely minden időben elkészíthető és az egészségnek igen hasznos.

Minthogy legtöbb ürmös-készítők az édes anyagot musttal helyettesítik, úgy hogy az ily ürmös elvezése fejfájást és más kellemetlen bajokat okoz, minden ürmös-barátnak és nagyobb vendéglők tulajdonosainak évek óta megjobbitott.

Ürmös kivonatomat

a legmelegebben ajánlhatom.

1 itcze vörös borra 4 lat törött cukor és az ürmös-essenciából 4 kávéskanállal, hölgyeknek 1 lat cukorral több véetik.

Ez a keverék

a legjobb és legegészségesebb ürmöst adja.

A ki egyszer essenciából készült ürmöst élvezett, soha más ürmöst nem iszik.

Vendéglő-tulajdonosok, kik ürmöst akarnak készíteni, 8 itcze borra egy palaczk essenciát és egy font törött czukrot vegyenek bele, mely a legjobb ürmöst adja.

Essenciám évek hosszáig eltehető.

NB. Gyomor-elgyengülés, rossz étvágykor és görcsöknél, 1 vagy két kauállal ezen essenciából bevéve, a legjobb hatással van.

Legujabb időben ezen essenciámmal

a hideglelés ellen

kísérletek tétettek, és mint csodálatos jó gyógyszer bebizonyult.

Utazóknak - kik olyan vidéken utaznak, hol rossz bor vagy rossz víz létezik, ezen essenciám elkerülhetlen szükséges.

Egy falusi iskolában se hiányozzék ezen essenciám midőn rendszeren a gyermekek betegségei romlott gyomortól erednek és 1 kávéskanállal ezen essenciából beadva a gyermekek segítve van.

Minden nagyobb gyári és egyéb műhelyeknek essenciámat mint kellemes gyógyszert ajánlhatom.

Essenciám egy házban se hiányozzék, különösen falun, hol orvosi segély nem oly gyorsan található.

Egy palaczk ára használati utasítással együtt **50 kr.**

Legkisebb küldemény 6 palaczk.

Egy 1 itczés palaczk ára 1 frt. 80 kr.

Egy 2 itczés palaczk ára 3 frt. 50 kr.

(Utánozás végett!)

Csak azon essencia az én gyártmányom, hol a palaczkon nevem be van öntve.